

Маріупольський
університет

ПРОГРАМА

**вступних випробувань
на 2023 рік**

для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право

Програма вступних випробувань на 2023 рік для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право / укл. к.ю.н., доцент Григор'єва В.В., к.ю.н. Лісова Д.О., к.ю.н. Камардіна Ю.В., к.ю.н., доцент Політова А.С., к.ю.н., доцент Філіпенко А.С. Київ : МДУ, 2023. 55 с.

Програма затверджена на засіданні кафедри права

Протокол № 6 від 14 лютого 2023 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
ПЕРЕЛІК ТИПОВИХ ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ.....	5
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	37
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	39

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Формою вступних випробувань здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право є фаховий екзамен у письмовій формі із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet тощо та навчального порталу Moodle МДУ протягом 2 годин.

Загальні вимоги до вступників:

- наявність ступеня бакалавра,
- певний рівень результатів студентської наукової підготовки, яка підтверджується нагородами та участю в конференціях, друкованими роботами, оцінкою стажування за кордоном тощо;

- певний рівень іноземних мов.

Вступне випробування передбачає виконання тестових завдань з відповідних фахових дисциплін, що за змістом і обсягом включають навчальний матеріал підготовки фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр».

За характером формування відповідей використовуються завдання закритої та відкритої форм. Завдання закритої форми представлені запитаннями, що потребують обрання однієї або кількох відповідей із запропонованого набору варіантів, вибору відповідності або їхньої послідовності. Відкритими є запитання, в яких необхідно коротко відповісти на поставлені питання (одним словом, словосполученням, реченням, вписати формулу), дати числову відповідь або вказати результат розрахункової задачі.

За характером тестові завдання передбачені за когнітивними рівнями охоплення:

Рівень А. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання».

Рівень В. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння».

Рівень С. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування».

Рівень D. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування» та «Аналіз»/«Синтез»/«Оцінка».

ПЕРЕЛІК ТИПОВИХ ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. Система правових норм певної держави, яка приймається в особливому порядку, має найвищу юридичну силу і регулює найбільш важливі суспільні відносини в сфері організації та функціонування органів державної влади, державно-територіального устрою та правового статусу людини і громадянина
 - a. судовий прецедент;
 - b. конституційний звичай;
 - c. конституція;
 - d. референдум.

2. Рішення які встановлюють конституційність законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, подається офіційне тлумачення Конституції та законів України
 - a. нормативно-правовий акт;
 - b. судовий прецедент;
 - c. рішення Конституційного суду України;
 - d. конституційний звичай.

3. Верховенство держави на своїй території і незалежність у міжнародних відносинах
 - a. Народовладдя;
 - b. референдум;
 - c. державний суверенітет;
 - d. конституційний лад.

4. Яке покоління основних прав людини і громадянина стосується соціальних, економічних і культурних прав, що дістали закріплення в міжнародно-правових документах і конституціях багатьох держав:
 - a. перше покоління;
 - b. друге покоління;
 - c. третє покоління;
 - d. четверте.

5. Які суб'єкти беруть участь у формуванні Конституційного Суду України?
 - a. Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України.
 - b. Президент України, Верховна Рада України, Верховний Суд.
 - c. Президент України, Верховна Рада України, з'їзд суддів України.
 - d. Президент України, Верховна Рада України, Вища рада правосуддя.

II рівень

Розкрийте поняття:

1. Елемент структури конституційно-правової норми, що визначає саму модель правил вольової поведінки або діяльності суб'єктів конституційного права, незалежно від їх волі, і містить правовий припис про їх діяльність в умовах, передбачених гіпотезою – це:

- a. структура конституційного права;
- b. норма конституційного права;
- c. санкція норми конституційного права;
- d. диспозиція норми конституційного права;
- e. гіпотеза норми конституційного права.

2. Санкції конституційного права України, які виражаються у формулах: «обмежуються законом», «захищаються законом», «захищаються державою» – це:

- a. прямі санкції;
- b. абсолютно-визначені санкції;
- c. альтернативні санкції;
- d. відносно-визначені санкції;
- e. бланкетні санкції.

3. Основний складовий елемент системи конституційного права України, який об'єднує відносно обособлену групу взаємообумовлених та взаємопов'язаних норм конституційного права, що регулюють конкретні сторони чи елементи суспільних відносин, врегульованих конституційним правом – це:

- a. галузь права;
- b. підгалузь права;
- c. система конституційного права;
- d. інститут конституційного права;
- e. структура конституційного права.

4. «Реальна» конституція – це:

- a. єдиний правовий акт, складений у формі Основного Закону держави, норми якого не відповідають існуючим суспільним відносинам і мають декларативний характер;
- b. сукупність конституційних актів, звичаїв і судових прецедентів, що являють собою Основний Закон держави та мають складну процедуру внесення змін і доповнень до нього;
- c. сукупність конституційних актів, звичаїв і судових прецедентів, що являють собою Основний Закон держави та не потребують ускладненої процедури щодо внесення змін і доповнень до нього;
- d. конституція, норми якої відображають реально існуючі суспільні відносини та адекватно реалізуються в системі суспільних відносин;
- e. конституція тієї держави, яка має республіканську форму державного правління та унітарну форму державного устрою.

5. Об'єктивна сторона конституційно-правового делікту – це:

- a. діяння і ті наслідки, з якими пов'язана шкода, заподіяна об'єкту конституційно-правового делікту;
- b. дія і ті наслідки, з якими пов'язана шкода, заподіяна об'єкту конституційного делікту;
- c. бездіяльність і ті наслідки, з якими пов'язана шкода, заподіяна об'єкту конституційного делікту;
- d. діяння, в результаті якого не спричиняється шкода, але воно є забороненим конституційним законодавством;
- e. нездатність посадових осіб або всього персонального складу державного органу виконати покладені на них обов'язки.

III рівень

Дайте відповідь на питання:

1. Обмежувальна функція конституції проявляється у тому, що вона:

- a. виконує роль обмежувача необґрунтованого вторгнення держави в особисте життя особи, у питання організації і функціонування суспільних формувань, в тому числі політичних партій, релігійних організацій;
- b. визнає і юридично оформлює найважливіші соціально-економічні і політичні інститути, виступає політико-правовою основою розвитку суспільства і держави;
- c. у встановленні правового статусу різноманітних суб'єктів державноправових відносин і насамперед, органів державної влади, забезпеченні необхідних зв'язків між ними;
- d. у спрямованості її норм на захист конституційного устрою, вказує на механізм її «самозабезпечення», «самозахисту»;
- e. являє собою стабілізуючий чинник розвитку суспільних відносин та розглядається як результат консенсусу різноманітних політичних сил.

2. Принцип безпосередньої дії прав і свобод людини і громадянина передбачає, що:

- a. конституційні права і свободи людини і громадянина поширюються на кожного безпосередньо;
- b. конституційні права і свободи людини і громадянина діють незалежно від того, чи конкретизовані вони у відповідних нормативних актах;
- c. конституційні права і свободи людини і громадянина діють, якщо для них передбачено конкретний механізм реалізації;
- d. конституційні права і свободи людини і громадянина здійснюються особою особисто;
- e. конституційні права і свободи людини і громадянина завжди конкретизовані у відповідних нормативних актах.

3. Поняття «конституційно-правової відповідальності» та «відповідальність за порушення норм конституційного права» співвідносяться наступним чином:

- a. «конституційно-правова відповідальність» є більш широким поняттям;
- b. «відповідальність за порушення норм конституційного права» є більш широким поняттям;
- c. ці поняття є тотожними;
- d. ці поняття є складовими елементами поняття «державно-правова відповідальність»;
- e. ці поняття позначають різні види юридичної відповідальності у конституційно-правовій сфері.

4. До елементів юридичного складу конституційно-правового делікту належать:

- a. спеціальний суб'єкт, об'єкт, об'єктивна сторона;
- b. суб'єкт, об'єкт, юридичний факт;
- c. суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, юридичний факт;
- d. суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, об'єктивна сторона;
- e. суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, об'єктивна сторона, юридичний факт.

5. Соціально-правовою ознакою правової держави є:

- a. незакріплення в конституційному законі основних прав людини;
- b. юридична захищеність особи;
- c. панування в суспільному та державному житті законів, які виражають волю більшості або всього населення країни, втілюють основні права людини, загальнолюдські цінності та ідеали;
- d. самостійне врегулювання відносин між особою і державою на основі загальнодозволеного принципу «особі дозволено робити все, що прямо не заборонено законом»;
- e. відповідальність лише особи перед державою.

IV рівень

Складіть аналітичну записку:

1. Зважаючи на тривалий конфлікт між міською радою та міським головою, що полягав у невідтримці міською радою протягом останніх трьох сесій жодного питання, ініційованого міським головою, виконавчий комітет міської ради самостійно, без попереднього погодження з іншими органами та посадовими особами місцевого самоврядування, ухвалив рішення про ініціювання міського референдуму про дострокове припинення повноважень міської ради. Чи є таке рішення виконавчого комітету правомірним та з яких мотивів?

a. Так, є правомірним, оскільки виконавчий комітет наділений повноваженнями з ініціювання референдуму й для його проведення були достатні підстави.

b. Ні, не є правомірним, оскільки виконавчий комітет не наділений повноваженнями ініціювати такий референдум і необхідних підстав для проведення референдуму немає.

c. Ні, не є правомірним, оскільки хоча виконавчий комітет і наділений повноваженнями ініціювати подібний референдум, однак необхідних для цього підстав немає.

d. Ні, не є правомірним, оскільки рішення про ініціювання такого референдуму виконавчий комітет мав попередньо погодити з міським головою.

2. Громадянин Польщі Ф. подав конституційну скаргу до Конституційного Суду України щодо перевірки на відповідність Конституції України Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», що було застосовано в апеляційному судовому рішенні в його справі (з дня набрання законної сили якого сплинуло 4 місяці). Чи має Конституційний Суд України визнавати таку скаргу прийнятною та з яких мотивів?

a. Скарга є непринятною, оскільки невідповідний суб'єкт її подання – іноземець.

b. Скарга є прийнятною за всіма критеріями.

c. Скарга є непринятною, оскільки заявник міг подати конституційну скаргу лише щодо конкретної статті (статей), а не всього Закону.

d. Скарга є непринятною, оскільки пропущені строки подання конституційної скарги.

3. Яким чином згідно з юридичною позицією Конституційного Суду України народ як носій суверенітету може реалізувати своє право визначати конституційний лад в Україні?

a. Шляхом обрання Верховної Ради України, яка приймає Конституцію України.

b. Шляхом формування органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні.

c. Шляхом прийняття Конституції України на всеукраїнському референдумі.

d. Шляхом прийняття на всеукраїнському референдумі законів з питань, що стосуються засад конституційного ладу України.

4. Після обрання громадянина С. на пост Президента України він залишив посаду керівника політичної партії П. Разом з тим виконкомом партії йому було запропоновано залишитись в її лавах із статусом «Почесний лідер партії П.», що не передбачає закріплення за ним жодних адміністративно-розпорядчих повноважень. Президент погодився на цю пропозицію. Чи відповідають Конституції України такі дії Президента України?

a. Так, відповідають, оскільки Президент України може бути членом політичної партії.

b. Ні, не відповідають, оскільки Президент України не може бути членом жодної політичної партії.

c. Ні, не відповідають, оскільки членство Президента України в політичній партії має бути погоджено із Національним агентством з питань запобігання корупції.

d. Ні, не відповідають, оскільки на час перебування на посту Президент України повинен призупинити своє членство в політичній партії.

5. Студент 1-го курсу юридичного факультету, дізнавшись про те, що відразу після зарахування на факультет його було включено до складу первинної профспілкової організації студентів факультету (профспілки), написав заяву про вихід зі складу профспілки, отримавши на це письмовий дозвіл декана. Однак йому було відмовлено з аргументацією, що відповідно до Положення про профспілку, затвердженому на загальних зборах студентів факультету, членство в профспілці набувається автоматично, відразу після зарахування до лав студентів, та припиняється лише у випадку відрахування. Чи є правомірною така відповідь та за яких умов?

- a. Є правомірною, оскільки відповідь відповідає вимогам Положення про профспілку, затвердженого належним чином.
- b. Є правомірною, оскільки участь у профспілці не передбачає покладення на студента додаткових обов'язків як учасника освітнього процесу.
- c. Є неправомірною, оскільки заяву про вихід із профспілки було погоджено з деканом факультету.
- d. Є неправомірною, оскільки студент має право в будь-який момент вийти зі складу профспілки через чи без підстав, визначених Положенням про профспілку.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ. АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО В УКРАЇНІ

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. Предметом адміністративного права є

- A. суспільні відносини, що виникають у сфері захисту громадського порядку
- B. суспільні відносини, пов'язані з провадженням у справах про адміністративні правопорушення
- C. суспільні відносини, що виникають у зв'язку з організацією і діяльністю органів публічного адміністрування
- D. суспільні відносини, що виникають в процесі діяльності держави по планомірному утворенню, розподілу і використуванню фондів грошових коштів

2. Які з перелічених органів державного управління треба віднести до місцевих органів виконавчої влади

- A. державні комітети
- B. державні служби
- C. облдержадміністрації
- D. державні підприємства

3. Що з перерахованого відноситься до неформалізованих джерел адміністративного права?

- A. норми моралі, традицій та звичаїв
- B. акти міжнародних міждержавних організацій
- C. рішення Європейського суду з прав людини
- D. міжнародні договори

4. Основною процесуальною формою адміністративного судочинства є

- A. правові та неправові форми
- B. дізнання та досудове слідство
- C. позовне провадження
- D. судова експертиза та участь спеціаліста під час проведення процесуальних дій

5. Виключно за правилами загального позовного провадження розглядаються справи у спорах

- A. щодо оскарження нормативно-правових актів, за винятком випадків, визначених КАСУ
- B. щодо оскарження рішень, дій та бездіяльності суб'єкта владних повноважень, якщо позивачем також заявлено вимоги про відшкодування шкоди, заподіяної такими рішеннями, діями чи бездіяльністю, у сумі, що перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб
- C. про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності
- D. всі перераховані

II рівень

Розкрийте поняття:

1. Вставте пропущені слова в текст “предметом адміністративного права є сукупність, що складаються в процесі організації та діяльності виконавчої влади, застосуванням заходів адміністративного примусу і тд”

- A. дипломатичних відносин
- B. громадської думки
- C. суспільних відносин
- D. адміністративних відносин

2. Структурований, нормативно закріплений порядок розгляду індивідуальних справ у сфері публічного адміністрування, прийняття рішень (адміністративних актів), якими приватній особі надається (чи підтверджується) право або покладається обов'язок, а в деяких випадках і виконання такого рішення – це

- A. адміністративний договір
- B. адміністративний акт
- C. адміністративне судочинство
- D. адміністративна процедура

3. Звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства – це

- A. скарга
- B. заява (клопотання)
- C. пропозиція
- D. позов

4. Сукупність правил, що визначають розмежування компетенції судів певних ланок щодо розгляду адміністративних справ по першій інстанції залежно від предмета публічно-правового спору або його суб'єктного складу – це

- A. предметна підсудність
- B. інстанційна підсудність
- C. територіальна підсудність
- D. виключна підсудність

5. Система використання різноманітних засобів правового і неправового характеру та психічного впливу органів Національної поліції і громадських формувань на свідомість та поведінку людей з урахуванням їх індивідуальних та групових особливостей – це

- A. примус

- В. переконання
- С. адміністративно-запобіжні заходи
- Д. заходи адміністративної відповідальності

III рівень

1. Серед наведених стверджень вкажіть правильні

- А. під зверненням громадян слід розуміти викладені тільки письмово пропозиції, заяви, скарги
- В. військовослужбовці, працівники ОВС і СБУ мають право подавати звернення, які стосуються їх службової діяльності
- С. не підлягають розгляду звернення одним і тим же органом від одного і того ж громадянина з одного і того ж питання
- Д. чергова служба органів (підрозділів) поліції за рахунок спонсорських коштів забезпечується зброєю, боєприпасами, спеціальними засобами, засобами зв'язку та іншим майном
- Е. не підлягають реєстрації річкові й морські судна під прапором України

2. Постанова у справі про адміністративне правопорушення оголошується

- А. через 5 днів
- В. негайно
- С. через 1 місяць
- Д. після закінчення строку подання апеляційної скарги
- Е. з моменту її винесення

3. Позивач звернувся до суду з позовом про встановлення наявності (відсутності) компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень. Хто може бути позивачем в даній ситуації?

- А. Фізична особа
- В. Будь-яка особа приватного права
- С. Суб'єкт владних повноважень
- Д. Будь-яка особа, яка володіє адміністративно-процесуальною дієздатністю

4. К. відмовився від права на звернення до адміністративного суду. Якою вважається така відмова за Кодексом адміністративного судочинства України?

- А. Недійсною
- В. Неприпустимою
- С. Нікчемною
- Д. Фіктивною

5. Громадянин Г. виявив бажання бути присутнім у відкритому судовому засіданні. Який документ для цього в нього можуть вимагати?

- А. документ, що посвідчує особу
- В. Особисту заяву
- С. Лист запрошення
- Д. довідку з місця роботи

IV рівень

1. Під час проведення планової перевірки головний інспектор будівельного нагляду самостійно пройшов до огороженої території місця будівництва, що належить юридичній особі, де виявив порушення вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності,

вчинених об'єктами нагляду. За результатами виявлених порушень головний інспектор будівельного нагляду видав припис цій юридичній особі про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, притягнув посадових осіб об'єктів нагляду до відповідальності за вчинені правопорушення відповідно до закону, вніс подання про позбавлення права виконувати певні види робіт посадової особи об'єкта нагляду до органу, яким таке право надавалося. Надайте правову оцінку діям головний інспектор будівельного нагляду

A. всі зазначені дії відповідають вимогам чинного законодавства та ситуації, що склалася на місці будівництва

B. головний інспектор будівельного нагляду не мав права самостійно проникати до огороженої території місця будівництва, що належить юридичній особі B іншому заході реагуванні на виявлені таким чином порушення відповідають повноваженням цієї посадової особи

C. головний інспектор будівельного нагляду мав право безперешкодного доступу до місць будівництва об'єктів, але у разі виявлення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності він має право лише видати припис цій юридичній особі про усунення виявлених порушень

D. головний інспектор будівельного нагляду мав право безперешкодного доступу до місць будівництва об'єктів, але з приводу виявлених порушень він уповноважений лише вносити подання про звільнення посадової особи об'єкта нагляду до органу, який здійснив його призначення, а також вносити подання про позбавлення права виконувати певні види робіт посадової особи об'єкта нагляду до органу, яким таке право надавалося

2. Орган місцевого самоврядування відмовив громадянину А. в наданні дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки. Громадянин А. звернувся до адміністративного суду з позовом - зобов'язати надати такий дозвіл. Суд змінив спосіб захисту - зобов'язав визнати право власності на земельну ділянку. Чи правомірно, враховуючи статтю 5 КАС України, вчинив суд?

A. Ні, вичерпний перелік способів захисту, передбачених статтею 5 КАС України, не містить - визнання права власності на земельну ділянку.

B. Ні, адже суперечить Земельному кодексу України, у якому передбачена певна процедура щодо надання земельної ділянки у власність.

C. Так, оскільки забезпечує належний захист прав громадянина А.

D. Ні, оскільки не може бути здійсненим в межах виконавчого провадження згідно з Законом України «Про виконавче провадження».

3. Під час паспортного контролю працівники Держприкордонслужби в закордонному паспорті позивачки нібито виявили підроблену печатку, якою завірені установчі дані та фото дитини, на підставі чого посадовці унеможливили поїздки позивачки з сім'єю на відпочинок. Таким чином, позивачка звернулася до адміністративного суду з вимогою про стягнення на її користь матеріальної та моральної шкоди, завданої протиправними діями адміністрації Держприкордонслужби. Визначте підставу відмови суду у відкритті провадження в справі за позовом позивачки.

A. Шкода, завдана протиправними діями не суб'єктом владних повноважень

B. Відсутній публічно-правовий спір

C. Предметом адміністративного позову може бути відшкодування лише матеріальної шкоди

D. Позовні вимоги стосувались виключно стягнення з відповідача завданої матеріальної та моральної шкоди

4. У провадженні Закарпатського окружного адміністративного суду перебуває адміністративна справа за позовом громадянина О. до Берегівської районної державної

адміністрації Закарпатської обласної державної адміністрації про скасування розпорядження, поновлення на посаді та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу. У нарадчій кімнаті під час постановлення судового рішення за наслідками розгляду справи виникла необхідність витребування від відповідача інформації щодо отриманої позивачем заробітної плати. Яке рішення повинен ухвалити суд?

- A. Поновити судовий розгляд справи та витребувати від відповідача вказану інформацію
- B. Ухвалити рішення по суті справи на підставі наявних доказів, оскільки поновлення судового розгляду після виходу суду до нарадчої кімнати не допускається
- C. Поновити судовий розгляд справи та почати розгляд справи по суті спочатку
- D. Ухвалити рішення по суті справи на підставі наявних доказів та роз'яснити сторонам право заявити клопотання про перегляд рішення у зв'язку із нововиявленими обставинами

5. Верховний Суд відкрив касаційне провадження у справі за позовом Приватного підприємства «Аграрні інвестиції» до державною реєстратора управління адміністративних послуг, третя особа - ТОВ «Горро» про визнання протиправним та скасування рішення. На адресу Верховного Суду надійшла заява від ПП «Аграрні інвестиції» про відмову від позову та закриття провадження у справі. Заява мотивована тим, що спір вирішено мирним шляхом. Яке рішення ухвалить суд за результатами розгляду такої заяви?

- A. Ухвалу про прийняття відмови від позову, визнання нечинними рішень судів першої та другої інстанції, закриття провадження у справі.
- B. Ухвалу про прийняття відмови від позову, закриття провадження у справі та залишення в силі рішень судів першої та другої інстанції, оскільки в заяві про відмову від позову не йшлося про дані рішення.
- C. Ухвалу про відмову в прийнятті відмови від позову, оскільки відмова від позову можлива лише в суді першої інстанції.
- D. Ухвалу про відмову в прийнятті відмови від позову, оскільки відмова від позову не можлива в справах, у яких беруть участь треті особи.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Загальна частина

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. Що розуміють під поняттям «майно»:

- a. речові права;
- b. коштовні цінності, гроші, що знаходяться у власності особи;
- c. продукція, плоди, доходи, підприємство як єдиний майновий комплекс;
- d. окрема річ, сукупність речей, майнові права, майнові обов'язки;
- e. інформація

2. Які відносини регулюються цивільним законодавством?

- a. житлові;
- b. особисті немайнові та майнові
- c. пов'язані з фізичною особою;
- d. бюджетні;
- e. особисті майнові

3. Яким визнається правочин, в разі недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору:

- a. неправомірний;
- b. незаконний;
- c. нікчемний;
- d. неналежний;
- e. оспорюваний

4. Як називається спосіб припинення права власності, що застосовується як санкція за вчинене правопорушення:

- a. реквізиція;
- b. викуп;
- c. конфіскація;
- d. знищення майна;
- e. відчуження.

5. Солідарна відповідальність виникає:

- a. лише у випадках, встановлених законом;
- b. лише у випадках, встановлених договором;
- c. завжди, якщо у зобов'язання беруть участь кілька боржників або кілька кредиторів
- d. лише у випадках, встановлених договором або законом, зокрема у разі неподільності предмета зобов'язання.

6. Урегулювання нормами цивільного права майнових та особистих немайнових відносин забезпечує наступна функція цивільного права:

- a. охоронювана,
- b. регулятивна,
- c. компенсаційна,
- d. попереджувально-виховна,
- e. попереджувально-стимулююча.

II рівень

1. Погроза як вид психічного насильства є ознакою правочину, який:

- a. вчинено під впливом насильства;
- b. вчинено під впливом тяжкої обставини;
- c. називається удаваним правочином;
- d. порушує публічний порядок і вчинений з метою, що суперечить інтересам суспільства;
- e. вчинено під впливом обману.

2. Вираз «всім та на однакових умовах» притаманний:

- a. договору приєднання;
- b. публічного договору;
- c. договору із встановленням солідарної відповідальності;
- d. попереднього договору;
- e. договору із встановленням субсидіарної відповідальності;

3. Під майновими відносинами розуміють:

- a. зв'язок між особою та майном;
- b. зв'язок між суб'єктами з приводу приналежності та переходу майнових благ;
- c. зв'язок між речами;
- d. зв'язок між суб'єктом цивільного права і майном

1. Цінними паперами на пред'явника визнаються цінні папери:

- a. які посвідчують особисті права та обов'язки;
- b. які дійсні лише при пред'явленні особі, яка їх емітувала;
- c. які належать особі, зазначеній в цінному папері, яка може сама реалізувати такі права або призначити своїм наказом іншу уповноважену особу;
- d. які не містять імені уповноваженої на здійснення посвідчених ними прав особи і вимагати виконання за ними може будь-який законний утримувач;
- e. які належать особі, зазначеній в цінному папері;

5. Який з наведених позовів не відноситься до речово-правових засобів захисту:

- a. кондикційний;
- b. віндикаційний;
- c. негаторний;
- d. преюдиційний;
- e. прогібіторний.

III рівень**1. Правочини, які може вчиняти представник:**

- a. скласти заповіт;
- b. відмовитися від спадку;
- c. лише ті правочини, право на вчинення яких має особа, яку він представляє;
- d. відмовитися від права власності на об'єкт нерухомості, інше майно;
- e. лише ті правочини, які відповідно до їх змісту можуть бути вчинені лише особисто тією особою, яку представник представляє.

2. Здійснення дарування майна з метою приховати його від можливої конфіскації за здійснений злочин і при цьому зміна власника майна не відбувається, називається:

- a. правочином, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною;
- b. удаваним правочином;
- c. фіктивним правочином;
- d. незаконним договором.

4. Надання повної цивільної дієздатності фізичній особі НЕможливе:

- a. якщо досягла 16-ти років і працює за трудовим договором;
- b. якщо особа неповнолітня, проте записана матір'ю або батьком дитини;
- c. якщо досягла 16-ти років і хоче зареєструватися як підприємець;
- d. якщо досягла 17-ти років і бажає займатися підприємницькою діяльністю за відсутністю письмової згоди на це батьків (усиновлювачів).

IV рівень

1. У судовому порядку шістнадцятирічній Смирновій було надане право на шлюб з Макаровим до досягнення шлюбного віку. Після реєстрації шлюбу, маючи намір переїхати до чоловіка, що проживає в іншому селищі, Смирнова вирішила продати будинок, що перейшов до неї за заповітом. Оскільки ніхто з її односельців не виявив бажання придбати будинок для постійного мешкання, вона домовилася з Бабаковим про продаж йому будинку під знос за суму, еквівалентну 500 долларам США. Батьки Смирнової заперечували проти цього правочину. На їх думку, будинок взагалі не слід було продавати під знос, оскільки він знаходився у нормальному стані і їм вдалося знайти покупця, охочого придбати будинок для

постійного проживання за вищу ціну. Смирнова відповіла, що договір з Бабаковим вже укладено, одержано завдаток, і змінювати або розривати його вона не має наміру. Батьки звернулися з позовом до суду про визнання укладеного з Бабаковим договору недійсним, як вчиненого їх неповнолітньою дочкою без їх згоди. **Яке рішення ухвалить суд?**

- a. задовольнить вимоги батьків, оскільки договір з Бабаковим не є дрібним побутовим правочином;
- b. задовольнить вимоги батьків, оскільки договір укладено їх неповнолітньою дочкою без їх згоди;
- c. відмовить у задоволенні позовних вимог, оскільки їх донька мала право укласти правочин купівлі-продажу будинку;
- d. задовольнить вимоги батьків, оскільки Смирнова мала повне право розпоряджатися майном, а відповідальність за його невиконання або неналежне виконання вона несе разом із батьками субсидіарно).

2. Пащенко 19.03.1991 року, за рішенням виконкому сільської ради, отримав у постійне користування земельну ділянку площею 0,6 га в с. Раневичі для будівництва чотирьох-квартирного будинку. Даний будинок було збудовано в 2008 році. Квартиру в даному будинку було виділено у власність йому та його сину, однак правовстановлюючого документу надано не було. Після смерті Пащенка, його син зареєстрований та проживає в даній квартирі. Вважає, що правомірно набув в користування майно та з 2008 року відкрито, безперервно і добросовісно користується квартирою, підтримує її у належному стані, вкладає кошти в ремонт, сплачує комунальні послуги тощо. **Чи можливо у даному випадку застосовувати набувальну давність щодо визнання права власності на квартиру?**

- a. так, за сином необхідно визнати право власності на квартиру за набувальною давністю;
- b. ні, право власності за набувальною давністю може бути набутим лише на безхазяйні речі;
- c. так, оскільки син добросовісно заволодів зазначеною житловою квартирою і продовжує відкрито, безперервно володіти нею вже понад 10 років;
- d. ні, оскільки таке володіння є добросовісним, тобто син при заволодінні чужим майном не знав і не міг знати про відсутність у нього підстав для набуття права власності.

3. Іваненко 19.09.2022 звернулась до суду з позовом про стягнення коштів за розпискою, у якому просить стягнути з відповідача на її користь заборгованість в розмірі 53000 доларів США та 4770 доларів США, як проценти, передбачені ч. 2 ст. 625 ЦК України, а всього 57770 доларів США, що еквівалентно 775563,64 грн. Позовні вимоги обґрунтувала тим, що відповідно до розписки від 11.09.2018 нею було надано позику в розмірі 53000 доларів США Бастрикіну, яку останній зобов'язався повернути до 11.09.2021. Строк позовної давності за позовом про стягнення коштів за розпискою закінчується:

- a. 11.09.2021;
- b. 11.09.2022;
- c. 11.09.2023.;
- d. 12.09.2021;

Особлива частина

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. **Оберіть правильну характеристику договору позики:**

- f. односторонній, консенсуальний, відплатний;
- g. односторонній, реальний, публічний;
- h. односторонній, реальний, оплатний чи безоплатний;

- i. двосторонній, реальний, безоплатний, зворотній;
- j. двосторонній, консенсуальний, безоплатний, строковий.

2. Як називається договір, за яким одна сторона зобов'язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони певні юридичні дії?

- f. комісії;
- g. доручення;
- h. управління майном;
- i. про надання послуг;
- j. ренти

3. За яким договором охоронець, який є суб'єктом підприємницької діяльності, зобов'язується забезпечити недоторканість особи чи майна, які охороняються?

- f. зберігання;
- g. схову;
- h. охорони;
- i. особливий вид зберігання;

4. Хто з наступних осіб є сторонами договору комісії:

- f. комісійний агент та комітент;
- g. комісійний агент, комісіонер та комітент;
- h. комісіонер та комітент;
- i. довіритель та повірений;
- j. комісіонерний представник та комітент;

5. Яким документом підтверджується укладення договору перевезення вантажу?

- f. транспортним ордером;
- g. транспортною накладною;
- h. квитанцією;
- i. розпискою перевізника;
- j. додатком до договору.

II рівень

1. Договір позички транспортного засобу, в якому хоча б однією стороною є фізична особа, укладається:

- a. у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню;
- b. у простій письмовій формі;
- c. може укладатися усно;
- d. у письмовій, проте строком на 3 роки і більше – підлягає нотаріальному посвідченню;
- e. у письмовій і підлягає реєстрації

2. Кому не може бути відшкодована шкода, завдана смертю потерпілого:

- e. дитині;
- f. чоловікові/дружині, батькам/усиновлювачам, які досягли пенсійного віку, встановленого законом - довічно;
- g. братам/сестрам, внукам померлого;
- h. інвалідам на строк їх інвалідності;
- i. іншим непрацездатним особам, які були на утриманні потерпілого, - протягом 5 років після його смерті

3. Вид договору, в основі якого лежить ризик (імовірність) настання певної обставини чи події називається?

- e. реальним;
- f. договором на користь третьої особи;
- g. фраздаторним;
- h. алеаторним;
- i. фідудіарним.

4. В залежності від наявності суб'єктного складу договори бувають:

- f. строкові та умовні;
- g. реальні та консенсуальні;
- h. попередні та остаточні;
- i. односторонні, двосторонні, багатосторонні;
- j. оплатні та безоплатні;
- k. алеаторні та фідудіарні.

5. У змісті договорів прийнято розрізняти наступні види умов:

- f. ініціативні;
- g. пропонувані;
- h. необхідні;
- i. відсилочні;
- j. бланкетні

III рівень

1. Зазначте, що НЕ відноситься до ознак договору доручення:

- f. фідудіарний договір;
- g. класичне пряме представництво;
- h. публічний договір;
- i. може бути безоплатним;
- j. предмет договору – юридичні дії.

2. В якій формі укладається договір страхування:

- e. усній чи письмовій;
- f. письмовій та підлягає нотаріальному посвідченню;
- g. письмовій;
- h. може укладатися шляхом видачі страховиком страхувальнику будь-якого письмового документу.

3. Частина збитків, що не відшкодовується страховиком в разі виникнення страхового випадку згідно договору страхування:

- a. суброгація;
- b. новація;
- c. цесія;
- d. франшиза
- e. франчайзинг.

4. В залежності від того, який обов'язок лежить на боржникові – виконати певні дії або утриматися від їх виконання – зобов'язальні правовідносини поділяються на:

- a. односторонні та двосторонні (взаємні);
- b. договірні та недоговірні;

- c. зобов'язання з позитивним змістом та зобов'язання з негативним змістом;
- d. альтернативні та факультативні;
- e. солідарні, часткові, субсидіарні.

5. Роботи в договорі підряду виконуються:

- a. з матеріалів підрядника, якщо інше не передбачено законом або договором. Ризик випадкового знищення матеріалів несе їх власник;
- b. з матеріалів замовника, якщо інше не передбачено договором. Ризик випадкового знищення матеріалів сторони несуть у рівних частках;
- c. з матеріалів обох сторін. Ризик знищення матеріалів покладається на сторони у рівних частках;
- d. з матеріалів підрядника, якщо інше не передбачено законом або договором. Ризик знищення матеріалів несе підрядник в будь-якому випадку;
- e. з матеріалів підрядника, якщо інше не передбачено законом або договором. Ризик випадкового знищення матеріалів несе сторона, яка надала матеріали.

IV рівень

1. Пані О. бажає стягнути з пані М. суму позики – 50000 грн. При відсутності документів про передачу грошей, якщо при переданні була присутня сусідка Н. стягнення судом суми позики можливе:

- a. лише у випадках пред'явлення письмового договору позики, підписаного двома сторонами;
- b. в будь-якому випадку, оскільки порушення форми договору позики не тягне його недійсності;
- c. у випадку пред'явлення розписки, яка посвідчує передання пані М. позикодавцею О. визначеної грошової суми;
- d. при підтвердженні у суді сусідкою Н. факту передачі грошей;
- e. у випадку підтвердження у суді самою позичальницею М. факту отримання грошей.

2. Малініна віддала у ремонт свій золотий годинник. Через деякий час після ремонту з'ясувалось, що корпус годинника був замінений робітником заводу, який виконував ремонт. Хто має відшкодувати шкоду Малініній?:

- a. адміністрація заводу повинна відшкодувати збитки у судовому порядку;
- b. робітник, який змінив корпус;
- c. Малініна може просити лише зменшення плати за ремонт;
- d. Малініна має право вимагати безоплатного усунення недоліків або відшкодування витрат на усунення недоліків;

Відповідь: d

ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. Цивільний процес – це:

- k. врегульована законом діяльність суду загальної юрисдикції щодо вирішення цивільної справи;
- l. врегульована законом діяльність суду з розгляду й вирішенню економічних спорів;

- м. врегульована законом діяльність в суді сторін з розгляду цивільно-правового спору;
- п. врегульована нормами цивільно-процесуального права діяльність суду й учасників судочинства;
- о. врегульована законом діяльність державних виконавців.

2. Яка з вказаних частин судочинства є його стадією?

- к. окреме провадження;
- л. апеляційне провадження;
- м. відновлення втраченого судового провадження
- п. провадження у справах за участю іноземних осіб;
- о. провадження у справах, що виникає з адміністративних правопорушень;
- р. провадження у третейському суді.

3. Вкажіть, в якому випадку судовий розгляд в обов'язковому порядку буде закритим:

- ж. коли необхідно запобігти розголошуванню відомостей про інтимні сторони життя учасників справи;
- к. коли в залі судового розгляду присутні представники засобів масової інформації;
- л. коли відкритий судовий розгляд може мати наслідком розголошення таємної чи іншої інформації, що охороняється законом;
- м. засідання суперечить інтересам особи у справі про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу;
- п. у справі про розгляд заяви про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку

4. Недотримання якого принципу тягне скасування судового рішення через його необґрунтованість:

- к. рівності громадян перед законом і судом;
- л. диспозитивності;
- м. об'єктивної істини;
- п. демократизму;
- о. гуманізму.

5. Хто з перерахованих осіб може бути свідком у цивільній справі?

- е. захисники у кримінальній справі – про обставини, що стали їм відомими у зв'язку з виконанням обов'язків захисника
- ф. особа, що досягла 11 років
- г. будь яка особа, якій відомі будь-які обставини, що стосуються справи;
- д. представники у цивільній справі - про обставини, що стали ним відомими у зв'язку з виконанням обов'язків представника

6. Обмеження повноважень представника на вчинення певної процесуальної дії мають бути застережені у:

- к. договорі;
- л. ордері;
- м. довіреності;
- п. журналі судового засідання;
- о. статуті або положенні.

2. Який з принципів відносять до галузевих принципів цивільного процесуального права:

- f. диспозитивність;
- g. гласність судового розгляду;
- h. здійснення правосуддя тільки судом;
- i. національна мова судочинства;
- j. незалежність суддів і підпорядкування їх тільки закону.

2. Назвіть елемент цивільно-процесуальної форми в нижченаведеному переліку:

- j. нагляд за дотриманням законів;
- k. виробництво в третейському суді;
- l. наявність суспільної форми захисту суб'єктивних прав і законних інтересів;
- m. процесуальний режим

3. Яку дію суддя не вправі робити в ході підготовки справи до судового розгляду?

- j. розв'язувати питання про виклик свідків у судове засідання;
- k. заслуховувати позивача щодо змісту уточнених вимог;
- l. направляти судові доручення щодо збирання доказів;
- m. вирішувати питання про призначення повторної експертизи;
- n. з'ясовувати, чи повідомили сторони про всі обставини справи, які їм відомі.

2. Як законні представники неповнолітнього позивача або відповідача можуть бути допущені до участі в процесі у цивільних справах:

- l. бабуся неповнолітнього, що не проживає з ним;
- m. дідусь неповнолітнього;
- n. фактичний вихователь неповнолітнього;
- o. вчителі неповнолітніх;
- p. опікуни або піклувальники неповнолітніх.

5. З метою надання висновку органи опіки і піклування залучаються до справи про:

- k. позбавлення батьківських прав;
- l. приналежність будівель на праві власності;
- m. визнання особи померлою;
- n. розподіл житлового приміщення;
- o. встановлення фактичних шлюбних відносин.

III рівень

1. Вкажіть підставу, що не дає права на залишення заяви без розгляду:

- k. неподання позивачем без поважних причин витребуваних судом доказів, необхідних для вирішення справи;
- l. у провадженні даного суду є справа по спору між тими ж сторонами, про той самий предмет, за тих самих підстав;
- m. недотримання зацікавленою особою встановленого законом порядку попереднього позасудового розгляду справи й можливість застосування цього порядку втрачена;
- n. подача заяви недієздатною особою;
- o. подача від імені заінтересованої особи заяви особою, яка не має повноважень на ведення справи.

2. Представником особи, визнаної безвісно відсутньою, по справах, у яких він повинен брати участь, може бути:

- i. прокурор;
- ж. начальник ЖЕУ за місцем останнього проживання особи, визнаної безвісно відсутньою;
- к. опікун, призначений для охорони й керування майном безвісно відсутньої;
- л. представник райвиконкому ради народних депутатів як органу опіки й піклування.

3. Виключить пункт, що не має відношення до наступного. Підставою повернення позивачеві 50% судового збору є:

- ф. зменшення розміру позовних вимог;
- г. відмова у відкритті провадження по справі;
- д. неявка в судове засідання позивача;
- е. закриття провадження у справі
- ж. визнання позову відповідачем до початку розгляду справи по суті.

4. При поданні позову про визнання права власності на будинок загальною вартістю 750000 грн. сплачується судовий збір у розмірі:

- ф. 5 розмірів прожиткового мінімуму на одну працездатну особу;
- г. 3750 грн.;
- д. 750 грн.;
- е. 1 розмір прожиткового мінімуму на одну працездатну особу;
- ж. 7500 грн.

5. Після заміни відповідача або залучення до участі у справі співвідповідача справа:

- а. а) зупиняється провадження у справі;
- б. б) справа розглядається спочатку;
- в. в) оголошується перерва у засіданні;
- г. г) розгляд справи відкладається;
- д. д) продовжується розгляд справи по суті.

6. Перебіг річного строку, який почався 29 лютого 2023 року закінчиться:

- а) 31 грудня 2023 року;
- б) 1 січня 2024 року;
- в) 28 лютого 2024 року;
- г) 1 березня 2024 року.

Відповідь: д

IV рівень

1. Визначити, які випадки не належать до обов'язкової співучасті:

- ф. у випадках розподілу спадкового майна в якості співвідповідачів до справи обов'язково залучаються всі особи, які прийняли спадщину;
- г. відшкодування шкоди, заподіяної діями декількох осіб. В якості відповідача повинна бути залучена до справи тільки та особа, діями якої заподіяно найбільшу шкоду;
- д. у справах про захист честі і гідності, якщо позов вміщує вимогу про спростування відомостей, поширених у друку, інших засобах масової інформації, як відповідачі притягаються автор і відповідний орган масової інформації;
- е. коли звертаються з позовом непрацездатні батьки до своїх повнолітніх дітей про сплату аліментів на їх утримання, до справи залучаються як співвідповідачі всі повнолітні діти;

- j. у випадках виселення з квартири за неможливістю сумісного проживання до справи повинні залучатися всі члени сім'ї основного квартиронаймача.

2. Суд може залучити до участі в справі як третю особу на стороні відповідача по справах про поновлення на роботі незаконно звільнених або переведених працівників:

- e. начальника відділу кадрів;
- f. головного бухгалтера;
- g. посадову особу, за розпорядженням якої було здійснене звільнення або переведення;
- h. юрисконсульта, що завізував наказ про звільнення або переведення;
- i. голову профкому.

3. У компетенцію судів загальної юрисдикції не входить розгляд:

- e. справа за позовом Лобова до Орлової про визнання заповіту недійсним;
- f. справа за позовом Жиліна про надання Жиліній психіатричної допомоги у примусовому порядку;
- g. справи за скаргою Петренко на відмову реєстратора зареєструвати в її квартирі батька, який непрацездатний та не має житлової площі;
- h. справи за заявленою вимогою міськводоканалом до Іваненка про стягнення заборгованості за оплату послуг з водопостачання та водовідведення;
- i. справи за заявою Оболенської про встановлення факту реєстрації шлюбу.

4. Вкажіть категорію цивільних справ, які не розглядають суди загальної юрисдикції:

- e. справи про встановлення фактів, що мають значення для виникнення прав організацій у сфері підприємницької діяльності;
- f. справи про визнання недійсними актів державних органів, що не відповідають законодавству й що порушують охоронювані законом інтереси громадян-підприємців;
- g. справи про встановлення батьківства;
- h. справи по справам про відмову у видачі патенту;
- i. справи по справам, пов'язаним з розподілом житлових приміщень.

5. Мартиненко, яка має 10-літнього сина від першого шлюбу, пред'явила позов про розірвання шлюбу й розподіл спільно нажитого майна до Мартиненка за своїм місцем проживання. Загальних дітей вони не мають. Син від першого шлюбу проживає з нею. Відповідач зареєстрований у матері, де в даний момент і проживає. У цьому випадку суддя повинен:

- e. залишити позовну заяву Мартинової без руху й винести про це ухвалу;
- f. викликати для співбесіди відповідача й витребувати його письмову згоду на слухання справи в суді за місцем проживання позивачки;
- g. відкрити провадження по справі за позовом Мартиненко;
- h. направити позовну заяву Мартиненко до суду за місцем проживання відповідача.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. Вкажіть мінімальну кількість учасників злочинної організації
 - А 2 і більше особи
 - Б 3 і більше особи

В 4 і більше особи

Г 5 і більше осіб

2. За яке з наведених нижче діянь передбачена відповідальність у КК України?
 - А Насильницьке зникнення
 - Б Наклеп
 - В Образа
 - Г Жебрацтво

3. Закон про кримінальну відповідальність виділяє такий вид необережності:
 - А Кримінально протиправна халатність
 - Б Кримінально протиправне потурання
 - В Кримінально протиправна самовпевненість
 - Г Кримінально протиправне самонадіяність

4. Легке тілесне ушкодження є:
 - А Кримінальним проступком проти волі, честі та гідності особи
 - Б Кримінальним проступком проти здоров'я особи
 - В Злочином проти здоров'я особи
 - Г Злочином проти життя особи

5. Розбій за конструкцією об'єктивної сторони є кримінальним правопорушенням з
 - А Формальним складом
 - Б Матеріальним складом
 - В Заохочувальною нормою
 - Г Усіченим складом

II рівень

Розкрийте поняття:

1. Продовжуване кримінальне правопорушення – це
 - А Одиначне кримінальне правопорушення, яке вчиняється декількома тотожними діяннями, об'єднаними єдиним кримінально протиправним наміром, який в цілому утворюють єдине кримінальне правопорушення
 - Б Кримінальне правопорушення із декількома альтернативними суспільно небезпечними діяннями
 - В Кримінальне правопорушення з одним діянням, одним наслідком і складною формою вини
 - Г Одиначне кримінальне правопорушення, яке розпочинається дією або бездіяльністю суб'єкта і далі продовжується безперервно протягом певного часу

2. Сукупністю кримінальним правопорушень визнається
 - А Вчинення особою двох або більше кримінальних правопорушень, які складаються з тотожних діянь, якщо за раніше вчинені кримінальні правопорушення не знята і не погашена судимість
 - Б Вчинення особою двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями Кримінального кодексу України, за жодне з яких її не було засуджено
 - В Вчинення особою двох або більше кримінальних правопорушень, якщо за раніше вчинене кримінальне правопорушення особа не звільнялась від відбування покарання
 - Г Вчинення особою двох або більше кримінальних правопорушень, які складаються з тотожних діянь, за жоден з яких її не було засуджено

3. Шпигунство – це:

А Умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України: перехід на бік ворога в період збройного конфлікту, шпигунство, надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України

Б Умисні дії, вчинені з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, а також публічні заклики чи розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій

В Передача або збирання з метою передачі іноземній державі, іноземній організації або їх представникам відомостей, що становлять державну таємницю, якщо ці дії вчинені іноземцем або особою без громадянства

Г Дії, вчинені з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, а також змова про вчинення таких дій

4. Громадські роботи – це

А Виконання засудженим суспільно корисних робіт, від яких визначають органи місцевого самоврядування

Б Виконання засудженим безоплатних суспільно корисних робіт, від яких визначають органи виконання покарань

В Виконання засудженим у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, від яких визначають органи місцевого самоврядування

Г Виконання засудженим у вільний від роботи чи навчання час робіт, від яких визначаються органами державної влади

5. Розбій – це

А Таємне викрадення чужого майна, поєднане із насильством, небезпечним для життя і здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства

Б Відкрите викрадення чужого майна

В Напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним в момент заподіяння

Г Напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя і здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства

III рівень

Дайте відповідь на питання:

1. В якій відповіді правильно вказано, за підміну якої дитини встановлено кримінальну відповідальність?

А Неповнолітньої

Б Малолітньої

В Щодо якої встановлена опіка

Г Чужої

2. В якій відповіді правильно вказана мета захоплення заручників, яка названа в диспозиції відповідної статті КК України?

А Отримання матеріальної чи іншої вигоди

Б Вчинення протиправних дій як умови звільнення заручника

В Спонування родичів затриманого, державної або іншої установи, підприємства чи організації, фізичної чи службової особи до вчинення чи утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заручника

Г Заподіяння шкоди організації, установі, підприємству чи окремими особам

3. Що таке осудність особи?

- А Здатність особи розуміти значення своїх дій або керувати ними
- Б Здатність особи розуміти значення своїх дій і нездатність керувати своїми діями
- В Здатність особи усвідомлювати свої діяння і керувати ними
- Г Здатність особи розуміти значення своїх дій

4. Що є предметом кримінального права?

- А Предметом кримінального права є відносини, які виникають в результаті вчинення кримінального правопорушення і подальшого застосування відповідного покарання за його вчинення
- Б Предметом кримінального права є кримінальне правопорушення та покарання
- В Предметом кримінального права є відносини, які виникають до вчинення кримінального правопорушення
- Г Предметом кримінального права є відносини, які виникають в результаті застосування відповідного покарання за кримінальне правопорушення

5. Ознакою складу якого кримінального правопорушення проти власності є вимога вчинення будь-яких дій майнового характеру?

- А Крадіжка
- Б Розбій
- В Шахрайство
- Г Вимагання

IV рівень

Складіть аналітичну записку:

1. М. запросив до себе додому 19-річну дівчину Щ. і погрожуючи фізичною розправою вступив з нею в статеві стосунки. Щоб сусіди не чули криків на допомогу він заткнув дівчині рота кляпом. Внаслідок асфіксії Щ. померла. Як потрібно кваліфікувати дії М.?

- А П. 10 ч. 2 ст. 115 КК – умисне вбивство поєднане із зґвалтуванням
- Б Ч. 5 ст. 152 КК – зґвалтування, що спричинило особливо тяжкі наслідки
- В Ч. 5 ст. 152 КК, ч. 1 ст. 119 КК – зґвалтування, що спричинило особливо тяжкі наслідки та вбивство з необережності
- Г Ч. 1 ст. 152 КК; ч. 1 ст. 119 КК – зґвалтування із застосуванням фізичного насильства та вбивство через необережність

2. Під час вчинення крадіжки потерпілому Р. була заподіяна значна матеріальна шкода. Як визначається значна шкода для потерпілого при крадіжці (ч.3 ст.185 КК)?

- А Визнається із врахуванням матеріального становища потерпілого та якщо йому спричинені збитки на суму від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
- Б Визнається якщо йому спричинені збитки на суму від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або із врахуванням матеріального становища потерпілого
- В Визнається із врахуванням тільки матеріального становища потерпілого
- Г Визнається якщо йому спричинені збитки на суму від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або із врахуванням матеріального становища потерпілого

3. Раніше судимий за збут наркотичних засобів В. був затриманий патрульними поліцейськими. При затриманні у нього в кишені брюк було виявлено пакетик з 4,5 г коноплі. Як пояснив В., коноплю він придбав для власного вживання. Кваліфікуйте дії В.?

- А Дії В. необхідно кваліфікувати як незаконне придбання та зберігання наркотичних засобів без мети збуту (ч. 1 ст. 309 КК)

Б Дії В. необхідно кваліфікувати як незаконне придбання та зберігання наркотичних засобів без мети збуту у великих розмірах (ч. 2 ст. 309 КК)

В Дії В. необхідно кваліфікувати як незаконне придбання та зберігання наркотичних засобів без мети збуту особою, яка раніше вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 307 КК (ч. 2 ст. 309 КК)

Г Дії В. не містять складу кримінального правопорушення

4. А. незаконно придбав та зберігав пістолет ПМ. Одного разу він його чистив та зламав бойову пружину, внаслідок чого зброя перестала бути придатною до стрільби. А. придбав бойову пружину та полагодив пістолет. Як кваліфікувати дії А.?

А Ч. 1 ст. 263 КК – незаконне придбання, зберігання вогнепальної зброї

Б Ч. 1 ст. 263 КК; ч. 1 ст. 263 КК; ч. 1 ст. 263-1 КК – незаконне придбання вогнепальної зброї; незаконне зберігання вогнепальної зброї; незаконний ремонт вогнепальної зброї

В Ч. 1 ст. 263 КК; ч. 1 ст. 263-1 КК – незаконне придбання та зберігання вогнепальної зброї; незаконний ремонт вогнепальної зброї

Г Ч. 1 ст. 263-1 КК – незаконний ремонт вогнепальної зброї

5. О. вночі вчинив викрадення пістолету з кабінету військової підготовки інституту. Через місяць він використав його під час пограбування відділення банку. О. зайшов у відділення банку і погрожуючи пістолетом забрав у касира гроші у сумі, яка у 100 разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Як кваліфікувати дії О.?

А Ч. 1 ст. 262 КК, ч. 1 ст. 187 КК – таємне викрадення вогнепальної зброї та напад з метою заволодіння чужим майном

Б Ч. 1 ст. 262 КК, ч. 1 ст. 263, ч. 3 ст. 187 КК – таємне викрадення вогнепальної зброї, носіння, зберігання вогнепальної зброї та напад з метою заволодіння чужим майном, поєднане з проникненням у інше приміщення

В Ч. 3 ст. 185, ч. 3 ст. 187 КК – таємне викрадення чужого майна, поєднаного з проникненням у приміщення та напад з метою заволодіння чужим майном, поєднане з проникненням у інше приміщення

Г Ч. 1 ст. 262 КК, ч. 1 ст. 263, ч. 1 ст. 187 КК – таємне викрадення вогнепальної зброї, носіння, зберігання вогнепальної зброї та напад з метою заволодіння чужим майном

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Типові завдання, що виносяться на іспит

І рівень

1. Функцію вирішення кримінального провадження (правосуддя) виконує

А Суд

Б Прокурор

В Захисник

Г Свідок

2. Прокурор під час судового розгляду кримінального провадження підтримує

А Керує досудовим розслідуванням

Б Контролює законність оперативно-розшукових дій

В Координує співпрацю із правоохоронними органами інших держав

Г Підтримує державне (публічне) обвинувачення

3. Класифікація принципів кримінального процесуального права

- А Конституційні, галузеві, спеціальні
- Б Загальні, спеціальні, конституційні
- В Загальноправові, загальнопроцесуальні, галузеві
- Г Міжнародно-правові, міжгалузеві, галузеві

4. Укладення угоди про примирення або про визнання винуватості може ініціюватися:
- А До повідомлення про підозру
 - Б У будь-який момент провадження або судового розгляду справи
 - В Будь-який момент після повідомлення особі про підозру до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку
 - Г В будь-який момент після повідомлення особі про підозру до винесення вироку судом
5. Стадією кримінального процесу є:
- А Досудове розслідування
 - Б Проголошення вироку
 - В Судові дебати
 - Г Закриття кримінального провадження

II рівень

Розкрийте поняття:

1. Слідча розшукова дія, яка проводиться з метою відшукування та вилучення речових доказів, має назву
- А Обшук
 - Б Судова експертиза
 - В Слідчий експеримент
 - Г Перехресний допит
2. Спеціально залучена особа, яка своїм підписом засвідчує повноту та правильність протоколу слідчої розшукової дії, має статус
- А Понятого
 - Б Помічника
 - В Статиста
 - Г Керівника органу розслідування
3. Кримінально-процесуальна форма – це:
- А Вимоги закону щодо складання кримінально-процесуальних документів
 - Б Вимога дотримання норм Конституції України при здійсненні кримінального провадження
 - В Встановлені законом правила провадження слідчих і судових дій
 - Г Визначений законом порядок кримінального провадження загалом, виконання окремих процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень
4. Екстрадиція – це:
- А Видача особи злочинця
 - Б Видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується, для притягнення до кримінальної відповідальності
 - В Видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується, для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку
 - Г Видача особи державі для виконання вироку
5. Повідомлення про підозру означає:
- А Настання кримінальної відповідальності

- Б Остаточний висновок слідчого, прокурора про вчинення цієї особою конкретного кримінального правопорушення
- В Слідчий, прокурор дає першопочатковий висновок, про наявність і суть кримінального правопорушення, скоєного конкретною особою
- Г Інкримінування особі вчинення конкретного кримінального правопорушення.

III рівень

Дайте відповідь на питання:

1. У якому випадку касаційна скарга повертається особі, яка її подала?
 - А Касаційна скарга не підписана особою, яка її подала
 - Б Касаційна скарга, яку подала особа, що не має права її подавати
 - В Касаційна скарга подана на судові рішення, яке не підлягає оскарженню в касаційному порядку
 - Г Касаційна скарга, якщо з наданих до неї судових рішень й інших документів убачається, що немає підстав для її задоволення.

2. Обвинувачений подав апеляційну скаргу, а потім відмовився від неї. Іншими особами вирок щодо обвинуваченого не оскаржувався. Яку ухвалу потрібно постановити?
 - А Про відмову у відкритті апеляційного провадження
 - Б Про повернення апеляційної скарги
 - В Про залишення скарги без руху
 - Г Про закриття апеляційного провадження.

3. У результаті розгляду клопотання захисника обвинуваченого суд постановив ухвалу про закриття кримінального провадження. У який строк така ухвала може бути оскаржена потерпілим?
 - А Протягом 5 днів із моменту проголошення
 - Б Протягом 7 днів із моменту проголошення
 - В Протягом 15 днів із моменту проголошення
 - Г Протягом 10 днів із моменту проголошення.

4. Хто оглядає кореспонденцію під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії накладення арешту на кореспонденцію, огляд і виїмка кореспонденції?
 - А Керівник установи зв'язку
 - Б Прокурор
 - В Слідчий
 - Г Слідчий суддя

5. Хто з нижчевказаних осіб може бути залучений як законний представник неповнолітнього потерпілого у кримінальному провадженні?
 - А Батьки (усиновлювачі)
 - Б Представники громадських організацій
 - В Уповноважений з прав дитини
 - Г Спеціаліст

IV рівень

Складіть аналітичну записку:

1. 01 січня 2020 року слідчий суддя постановив ухвалу про обрання щодо підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. 17 січня 2020 року апеляційний суд залишив

ухвалу слідчого судді без змін. 31 січня 2020 року підозрюваний подав до Верховного Суду касаційну скаргу на вказану ухвалу. Яке рішення має прийняти суд касаційної інстанції?

- А Відкрити касаційне провадження
- Б Залишити касаційну скаргу без руху
- В Відмовити у відкритті касаційного провадження
- Г Повернути касаційну скаргу

2. У судовому засіданні після відмови прокурора від обвинувачення потерпілий висловив згоду підтримувати обвинувачення самостійно. Проте на наступне судове засідання, будучи належним чином повідомленим, потерпілий не з'явився і про причини своєї неявки суд не повідомив. Аналогічно склалася і ситуація на наступне засідання. Яке рішення має прийняти суд?

- А Закрити провадження у зв'язку з відмовою потерпілого від обвинувачення у провадженні приватного обвинувачення
- Б Зупинити провадження у зв'язку з неявкою потерпілого
- В Закрити провадження у зв'язку з відмовою прокурора від обвинувачення
- Г Закінчити судовий розгляд й ухвалити вирок.

3. Прокурор у результаті судового розгляду дійшов переконання, що необхідно відмовитися від підтримання державного обвинувачення. Якими мають бути дії прокурора?

- А продовжити участь у справі, в судових дебатах просити суд ухвалити виправдувальний вирок
- Б Подати клопотання до суду про відкладення судового засідання для складання відповідних процесуальних документів та погодження їх з прокурором вищого рівня
- В Заявити суду клопотання про оголошення перерви в судовому засіданні для складання відповідних процесуальних документів та їх погодження з потерпілим та цивільним позивачем
- Г У судових дебатах заявити про відмову від підтримання державного обвинувачення й подати до суду клопотання про закриття кримінального провадження

4. У суді першої інстанції розглядали провадження щодо кримінального правопорушення, за вчинення якого передбачено довічне позбавлення волі. У якому складі суду мають розглядати таке провадження, якщо від обвинуваченого надійшло клопотання щодо складу суду?

- А Суддею одноособово
- Б Двома професійними суддями й трьома присяжними
- В Судом присяжних
- Г Трьома професійними суддями

5. Що з переліченого НЕ віднесено до повноважень суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на вирок суду першої інстанції після його перегляду в суді апеляційної інстанції?

- А Скасувати вирок суду й закрити кримінальне провадження
- Б Скасувати вирок суду й призначити новий розгляд у суді першої чи апеляційної інстанції
- В Змінити вирок суду
- Г Скасувати вирок повністю чи частково й ухвалити новий вирок

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. Чим з наведеного є міжнародне право?

- a. Самостійною системою права, окремою від національного права
 - b. Галуззю права, такою, як цивільне права чи кримінальне право
 - c. Набором домовленостей між державами, що не має системного характеру
2. Термін «міжнародне право» походить від латинського виразу «*jus gentium*», який означає:
- a. Право народів
 - b. Право держав
 - c. Право урядів
3. У сучасній доктрині міжнародного права існують наступні теорії визнання:
- a. Конститутивна, декларативна
 - b. Дуалістична, моністична
 - c. Концептуальна, декларативна
4. Юридично обов'язкова сила міжнародного права сформульована в принципі:
- a. *Leges experiential facit*
 - b. *Pacta sunt servanda*
 - c. *Forma legalis, forma essentialis*
5. правонаступництво у міжнародному праві не розповсюджується на?
- a. Державний бюджет
 - b. Державну власність
 - c. Державні борги

II рівень

1. Настанова ст. 2 Статуту ООН «Цей Статут жодною мірою не дає організації Об'єднаних Націй права на втручання в справи, які належать до внутрішньої компетенції будь-якої держава» є виразом:
- a. Екстратериторіальної дії законів держави
 - b. Права народів на самовизначення
 - c. Суверенної рівності держав
 - d. Внутрішнього суверенітету держав
2. Характерними рисами міжнародного права є:
- a. Наявність єдиної системи санкцій, обов'язкова юрисдикція, відсутність законодавчого органу в розумінні національного права
 - b. Відсутність законодавчого органу в розумінні національного права, відсутність єдиної системи санкцій, відсутність обов'язкової юрисдикції
 - c. Відсутність цілісної системи санкцій, такий самий перелік джерел, як і у внутрішньому праві, наявність обов'язкової юрисдикції
 - d. Відсутність цілісної системи санкцій, відсутність обов'язкової юрисдикції, відсутність норм універсального характеру
3. Найбільш авторитетні міжнародно-правові документи, що закріплюють основні принципи міжнародного права, це:
- a. Статут Міжнародного суду ООН, Загальна декларація прав людини 1948 року, Декларація про надання незалежності колоніальним країнам і народам 1960 року, Паризька хартія для Нової Європи 1990 року
 - b. Статут Міжнародного суду ООН, Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 року, Паризька хартія для Нової Європи 1990 року, Віденська декларація і Програма дій 1993 року

с. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 року, Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН 1970 року, Заключний акт НБСЄ 1975 року

d. Статут ООН, Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН 1970 року, Заключний акт НБСЄ 1975 року

4. Який принцип був закріплений у Заключному акті Наради з питань безпеки і співробітництва в Європі 1975 року:

- a. Поваги прав людини і основних свобод
- b. Захисту прав людини і основних свобод
- c. Визнання прав людини і основних свобод
- d. Заохочення прав людини і основних свобод

5. Яке положення включає принцип непорушності державних кордонів?

a. Визнання існуючих кордонів, відмова від будь-яких зазіхань на ці кордони, відмова від будь-яких територіальних домагань в даний момент і в майбутньому

b. Державні кордони, визначені державами історично один раз, не підлягають будь-якій зміні

c. Утримання державами в їхніх міжнародних відносинах від загрози силою або її застосування як проти територіальної недоторканності або політичної незалежності держав, так і будь-яким іншим чином

d. Держава самостійно визначає свої кордони, правила їх перетину і прикордонний режим

III рівень

1. Що має виявити Міжнародний суд для встановлення змісту міжнародного звичаю?

- a. Практику держав з даного питання
- b. Доктрини видатних експертів в даній галузі
- c. Думки та погляди вчених на дане питання
- d. Тривалість певної поведінки держав

2. Процедура, за допомогою якої прийнятий текст міжнародного договору оголошується остаточним, називається:

- a. Пролонгація
- b. Парафування
- c. Встановлення автентичності тексту
- d. Денонсація

3. Коли новий суб'єкт міжнародного права відмовляється від усіх прав і обов'язків правопередника, у тому числі не зв'язує себе його зобов'язаннями з міжнародних договорів, діє принцип, який отримав назву:

- a. Tabula rasa
- b. Jus cogens
- c. Ad hoc
- d. Opinio juris

4. Повноваження Комісії міжнародного права ООН щодо прогресивного розвитку міжнародного права включають:

- a. Тлумачення міжнародних договорів
- b. Підготовка проєкту конвенцій з питань, які ще не врегульовані міжнародним правом

- c. Ревізію застарілих положень міжнародних договорів
- d. Надання від імені ООН пропозицій

5. Якими є наслідки імплементації міжнародного договору в Україні?
- a. Він набуває прямої дії в Україні
 - b. Він набуває вищої юридичної сили в Україні
 - c. Він стає обов'язковим для виконання Україною
 - d. Він стає частиною національного законодавства України

IV рівень

1. Сторона в спорі в Міжнародному суді ООН просить застосувати рішення Європейського суду з прав людини як джерело у справі. Інших джерел щодо даного питання не існує. Як має вчинити Суд?

- a. Не застосовувати рішення, оскільки рішення міжнародних судів є лише допоміжним джерелом права та не можуть застосовуватися самостійно
- b. Застосувати це рішення, адже судові рішення є джерелом права
- c. Не застосовувати рішення, оскільки Міжнародний суд ООН бере до уваги лише власні рішення, але не рішення інших судів
- d. Застосувати рішення в силу його прецедентного характеру

2. Держава буде нести міжнародно-правову відповідальність за діяльність її органів та посадових осіб, лише якщо орган або посадова особа належить до:

- a. Законодавчої влади
- b. Жодна з відповідей не є правильною
- c. Виконавчої влади
- d. Судової влади

3. Зменшення кількості учасників багатостороннього договору, в результаті якого вона стає меншою від кількості, потрібної для набрання договором чинності:

- a. Призводить до автоматичного припинення договору
- b. Не призводить до припинення договору, якщо договором не передбачається інше
- c. Призводить до припинення договору, якщо протягом року кількість його учасників знову не досягне кількості, яка потрібна для набрання договором чинності
- d. Призводить до виключення договору з реєстру Генеральним Секретарем ООН

4. Згідно зі Статтями про відповідальність держав, розробленими Комісією міжнародного права ООН, на кваліфікацію діяння держави як міжнародно-протиправного:

- a. У кваліфікації діяння держави за внутрішнім правом не має потреби
- b. Впливає кваліфікація діяння як правомірного за внутрішнім правом
- c. Не впливає кваліфікація діяння як правомірного за внутрішнім правом
- d. В тексті Статей про відповідальність держав питання кваліфікації діяння держав не висвітлено

5. Яку межу встановлює Конвенція про запобігання забрудненню моря викидами відходів та інших матеріалів 1972 р., від якої дозволяється викидання для харчових відходів і подібного до них сміття?

- a. 12 миль
- b. 10 миль
- c. 25 миль
- d. 30 миль

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. Назвіть документ, на основі якого заснований Комітет з прав людини ООН
 - a. Міжнародний пакт про громадські і політичні права
 - b. Статут ООН
 - c. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права

2. Узгоджені державами загальнолюдські права і свободи, обов'язкові для держав заходи із забезпечення прав і свобод та охорони їх від посягань, а також надання особі юридичної можливості реалізовувати і захищати визнані права і свободи – це:
 - a. Міжнародно-правові акти з прав людини
 - b. Принципи міжнародного права
 - c. Міжнародно-правові стандарти прав людини

3. Права людини належать кожній особі з моменту народження. Це є принципом:
 - a. Невідчужуваності
 - b. Законності
 - c. Універсальності

4. Право на життя відноситься до прав:
 - a. Особистих
 - b. Цивільних
 - c. Соціально-економічних

5. Принцип поваги прав людини і основних свобод закріплюється як самостійний у:
 - a. Заключному акті Наради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р.
 - b. Статуті ООН 1945 р.
 - c. Декларації про принципи міжнародного права 1970 р.

II рівень

1. Право на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції захищається статтею ... Загальної Декларації прав людини:
 - a. 12
 - b. 13
 - c. 15

2. Відповідно до Європейської соціальної хартії 1996 р. право на справедливі умови праці належить:
 - a. Виключно громадянам держав, що є учасниками Хартії
 - b. Усім працівникам
 - c. Громадянам держав, що є учасниками Хартії та біженцям

3. Право на свободу та недоторканість згідно ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканість» Конвенції про захист прав людини і основних свобод:
 - a. Не є абсолютним, але ст. 5 містить відкритий перелік випадків обмеження цього права
 - b. Є абсолютним, тобто нікого і ні за яких умов не може бути позбавлено свободи
 - c. Не є абсолютним, але ст. 5 містить виключний перелік випадків обмеження цього права

4. Назвіть документ, на основі якого заснований Комітет з прав людини ООН:

- a. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права
- b. Статут ООН
- c. Міжнародний пакт про громадські і політичні права

5. Вперше чітко встановлено критерії обмеження свободи слова:

- a. Загальною Декларацією прав людини 1948 р.
- b. Статутом ООН 1945 р.
- c. Французькою Декларацією прав людини і громадянина 1789 р.

III рівень

1. Які міжнародні документи у сфері трудової міграції закликають забезпечувати працівникам-мігрантам загальнолюдські, політичні та соціально-економічні права, надавати їм гідні умови праці, судовий захист, медичне забезпечення, соціальну допомогу, запобігати дискримінації у порівнянні з громадянами країни найманої праці?

- a. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.
- b. Загальна декларація прав людини 1948 р.
- c. Міжнародна конвенція ООН про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей від 18.12.1990 р.
- d. Конвенція Міжнародної організації праці «Про трудящих-мігрантів» 1949 р.

2. Яка з наведених обставин затримання неповнолітніх закріплена у ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканість» Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод?

- a. Затримання неповнолітнього з метою доправдження його до місця проживання
- b. Затримання неповнолітнього з метою взяття показань
- c. Затримання неповнолітнього з метою його обшуку
- d. Затримання неповнолітнього з метою застосування наглядових заходів виховного характеру

3. В яких випадках Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод допускає обмеження права не бути підданому нелюдському поводженню?

- a. Не допускає
- b. Допускає в умовах надзвичайного стану
- c. Допускає стосовно осіб, які порушують закон в місцях позбавлення волі
- d. Допускає під час ведення війни

4. Європейський суд з прав людини надав вичерпне визначення поняття «особисте життя»?

- a. Суд надав суперечливі визначення цього питання
- b. Ні
- c. Так
- d. Суд не розглядав це питання

5. Яка з перелічених функцій суперечить визначенню органу як «суду» у контексті ст. 6 «Право на справедливий суд» Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод?

- a. Жодна з функцій не суперечить визначенню органу як «суду» за ст. 6 Конвенції
- b. Адміністративна
- c. Регулятивна
- d. Консультативна

IV рівень

1. Входячи зі стандартів ст. 3 «Заборона катувань» Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод чи є катуванням примусове годування особи, що перебуває у слідчому ізоляторі і оголосила голодування?

- a. Якщо це здійснюється на підставі судового рішення, то це не є катуванням
- b. Не є катуванням, якщо на це отримано згоду рідних та близьких такої особи
- c. Будь-який факт годування людини у залежному стані є катуванням
- d. Є катуванням, якщо таке годування здійснюється насильницьким способом з використанням відповідних обмежувальних засобів під час годування

2. Що є підставою вважати законним обмеженням свободи особи для запобігання поширенню інфекційних захворювань відповідно до статті 5 «Право на свободу та особисту недоторканість» Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод?

- a. Наявність загрози поширення інфекційних захворювань безпеці населення
- b. Наявність загрози для життя та здоров'я особи
- c. Необхідність термінового примусового надання медичної допомоги інфікованій особі
- d. Необхідність запобігти поширенню конференційної медичної інформації

3. Виправдане втручання держави, передбачене ст. 9 (2) Європейської конвенції з прав людини щодо обмеження права сповідувати релігію має бути:

- a. Узгодженим з Європейським судом з прав людини
- b. Встановлене договором між сторонами
- c. Встановлене законом
- d. Чітко обґрунтованим

4. Який з наведених випадків є прикладом правомірного обмеження права на свободу та особисту недоторканість в сенсі ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканість» Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод?

- a. Затримання учнів після занять як засіб покарання
- b. Затримання компетентними особами під час перетину державного кордону для додаткової перевірки
- c. Заборона в'їзду до держави негромадянства
- d. Законний арешт для забезпечення виконання обов'язку, встановленого законом

5. Відповідно до ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканість» Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини як слід визначити (кваліфікувати) примусове перебування психічнохворої особи у лікарні закритого типу на підставі судового рішення?

- a. Ст. 5 Конвенції не застосовується до такої ситуації, оскільки особа є психічнохворою
- b. Як медична процедура
- c. Як позбавлення свободи
- d. Як покарання

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання фахового вступного іспиту здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів). Мінімальна кількість балів – 0. Максимальна кількість балів – 200. Прохідний бал – 130.

Шкала оцінювання

«незадовільно»	0 – 129	Вступник розрізняє об'єкти вивчення. Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Вступник відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
«задовільно»	130 – 149	Вступник здатний до відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію. Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правила, визначення, поняття.. Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
«добре»	150 – 179	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії . Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і містить певні неточності. Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
«відмінно»	180 – 200	Вступник має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Вступник має

		системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
--	--	--

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Конституційне право України

1. Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с.
2. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування. Місцеве та регіональне самоврядування України. Вип. 1-2. К., 1994. С. 65-69.
3. Гаазька конвенція 1930 року з деяких питань, що стосуються колізій законодавства про громадянство.
4. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 № 55-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 3. Ст. 429.
5. Європейська Хартія про статус судів. *Вісник Верховного Суду України*. 1998. № 4. С. 9-11.
6. Загальна декларація прав людини. Права людини. Міжнародні договори України. К., 1992. С. 18-24.
7. Про Автономну Республіку Крим: Закон України від 17.03.1995 № 95/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 11. Ст. 251.
8. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. *Голос України* від 03.08.2011 № 142.
9. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17.11.2011 № 4061-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 10-11. Ст.73
10. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 14. Ст.81
11. Про Вищу раду юстиції: Закон України від від 15.01.1998 № 22/98-ВР. *Голос України* від 17.02.1998.
12. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Голос України* від 06.03.2001 № 42.
13. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 26. Ст.892
14. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 № 3206-VI. *Голос України* від 15.06.2011 № 107.
15. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 01.10.96 р., № 392/96-ВР, в редакції від 19.12.96 р. *Голос України* від 19.11.1996 № 216.
16. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим: Закон України від 23.12.1998 № 350-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 5. Ст. 43.
17. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.96 р. № 393/ 96-ВР. *Урядовий кур'єр* від 17.10.1996
18. Про Кабінет Міністрів України. Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 13. Ст.222
19. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.199 № 116/95-ВР в редакції від 25.12.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 10. Ст. 96.
20. Про Конституційний Суд України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 49. Ст. 272.
21. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
22. Про Національну поліцію. (*Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 40-41, ст.379)
23. Про місцеве самоврядування в Україні: Закони України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Голос України*. 1999. 12 червня.
24. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190.

25. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 № 5029-VI. *Голос України* від 10.08.2012. № 146.
26. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25.06.1992 № 2494-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 36. Ст. 529.
27. Про оборону України: Закон України від 06.12.91 р. № 1932-12. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 106.
28. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 23. Ст. 118.
29. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 23. Ст. 176.
30. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. С. 179.
31. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. *Голос України* від 10.07.2001 № 119.
32. Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим: Закон України 22.12.2006 № 533-V. *Голос України* від 16.01.2007 № 6.
33. Про статус депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: Закон України від 11.07.2002 № 93-IV. *Голос України* від 07.08.2002 № 142.
34. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 № 2790-XII в редакції від 22.02.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 42. Ст. 212.
35. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України. *Урядовий кур'єр*. 1999. 15 травня.
36. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI. *Відомості Верховної ради України*. 2010. № 41-42, № 43, № 44-45. Ст. 529.
37. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.97 р. № 776/97-ВР. *Голос України* від 20.01.1998.
38. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від від 17.03.2011 № 3166-VI. *Голос України* від 09.04.2011 № 65.
39. Про Центральну виборчу комісію. Закон України від 30.06.2004 № 1932-IV. *Офіційний вісник України*. 2004. № 27. Ст. 1763.
40. Постанова Верховної Ради Української РСР «Про проголошення незалежності України» від 24 серпня 1991 року № 1427 XII. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1991. № 38. Ст. 502.
41. Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади: Указ Президента України від 12 березня 1996. № 159/97.
42. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 09.12.2010 № 1085/2010. *Урядовий кур'єр* від 14.12.2010 № 234.
43. Про Положення про Адміністрацію Президента України: Указ Президента України від 02.04.2010. *Офіційний вісник України* від 16.04.2010 2010. № 25. стор. 21.
44. Про Положення про Представника Президента України у Верховній Раді України: Указ Президента України від 15.02.2008 № 133/2008. *Урядовий кур'єр* від 20.02.2008 № 33.
45. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набуття ними чинності: Указ Президента України від 10 червня 1997.
46. Про систему центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15.12.1999 № 1572/99 *Голос України*. 1999. № 236.
47. Концепція адаптації законодавства України до законодавства Європейського Співтовариства: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.08.99 р., № 1496.
48. Про затвердження Типового регламенту місцевої державної адміністрації: Постанова Кабінету Міністрів України. № 2263, від 11.12.1999 р.
49. Про затвердження Типового регламенту центрального органу виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 № 1143.

50. Адміністративно-територіальний устрій України: історія та сучасність / В. А. Яцюк, О. Я. Матвійшин, В. А. Граб та ін. К, 2002.
51. Андресюк Б.П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні: проблеми і перспективи. К., 1997.
52. Бандурка О.М., Древаль Ю.Д. Парламентаризм в Україні: становлення і розвиток. Харків, 1999.
53. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект). Монографія. Харків, 2004. 192 с.
54. Батанов О.В. Територіальна громада - основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. К.: Ін-т держави і права НАН України, 2001. 260 с.
55. Биков О.М. Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні: Монографія. К.: Ін-ст держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2001. 354 с.
56. Біленчук П.Д. та ін. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право). К., 2000.
57. Бориславська О. М. Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика реалізації конституційно-правових засад. Львів: ПАІС, 2005.
58. Бринцев В. Судебная власть (Правосудие): пути реформирования в Украине. Х., 1998.
59. Бурдоль Є. Законодавча діяльність і прокуратура. *Вісн. прокуратури*. 2009. № 7. С.10-16.
60. Волошин Ю.О. Конституційно-правове забезпечення європейської міждержавної інтеграції: теоретико-методологічні аспекти: Монографія / Ю. О Волошин К.: Логос, 2010. 428 с
61. Державне управління: теорія і практика / За ред. В.Б. Авер'янова. К., 1998. С. 92-118..
62. Евентов В.И. Международный и внутренний правопорядок в структуре международного сообщества. В кн.: Реализация международно-правовых норм во внутреннем праве. К., 1992.
63. Журавський В.С. Становлення та розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми) К.:Парламентське видавництво, 2002.344 с.
64. Журавський В.С., Серьогін В.О., Ярмиш О.М. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.:Концерн „Видавничий дім „Ін Юре”, 2003. 672 с.
65. Засць А.П. Правова держава в контексті новітнього українського досвіду. К.: Парламентське вид-во, 1999. 247 с.
66. Кампо В.М. Місцеве самоврядування в Україні. К., 1997.
67. Коваленко А.А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика: Монографія / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002. 509 с.
68. Колесник К. Особливості парламентської етики в Україні. *Право України*. 2004. № 6. С.84-85.
69. Колесников Е.В. Обычай как источник советского государственного права. *Правоведение*. 1989. № 4. С. 19-25.
70. Колісник В.П. Національно-етнічні відносини в Україні: теоретичні засади та конституційно-правові аспекти: Монографія / Харківська право захистна група. Харків: Фоліо, 2003. 240 с.
71. Коліушко І. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. Монографія. К.Факт, 2002. 260с. (С.11-57).
72. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права людини і громадянина в Україні: Навч. посібник. К.:Юрінком Інтер, 2003. 336 с.
73. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002.
74. Конституційно-правові засади становлення української державності / В.Я Тацій, Ю.М.Тодика, О.Г.Данилян та ін.; За ред. акад. НАН України В.Я.Тація, акад. АПрН України Ю.М.Тодики. Х.: Право, 2003.- 328 с.
75. Копейчиков В.В. Конституция развитого социализма: теоретические основы, сущность, функции. К., 1979.
76. Костецька Т.А. Право на інформацію в Україні. К., 1998.
77. Косюта М. Правове регулювання представницької функції прокуратури. *Право України*. 1997. № 12. С. 53-57.

78. Кравченко В.В. Конституційне право України: Навчальний посібник. Вид. 6-те, виправл. Та доповн. К.: Атака, 2008. 592 с.
79. Кресіна І. О. Парламентські вибори в Україні: правові і політичні проблеми. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003.
80. Кресіна І.О., Коваленко А.А., Балан С.В. Інститут імпічменту: Порівняльний політико-правовий аналіз. К.: Юридична думка, 2004. 176 с.
81. Крусян А. Р. Взаимодействие местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления в Украине: Учеб. пособие. Одесса: Юридическая литература, 2001.
82. Курс конституционного права Украины. Том 1. Общая часть: Основы теории конституционного права. Учебник (Под ред. М.А. Баймуратова и А.В. Батанова). Х.: Одиссей, 2008. 672 с. Серия: «Энциклопедия современного конституционализма».
83. Любченко П. М. Компетенція суб'єктів місцевого самоврядування. Х.: Модель Всесвіту, 2001.
84. Марцеляк О.В. Інститут омбудсмена: теорія і практика / Відп. ред. Член.-кор. АПрН України О.Н.Ярмиш: Монографія. Харків: Вид-во Нац. у-ту внутр.справ, 2004.450 с.
85. Медведчук В.В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. К., 1996.
86. Мірошниченко С. Євроінтеграційні кроки української прокуратури: погляд на проблему. *Право України*. 2008. № 5. С.73-77.
87. Муніципальне право України / За ред. В.Ф. Погорілка та О.Ф. Фрицького. К., 2001.
88. Муніципальне право України / За ред. В.Ф. Погорілка та О.Ф. Фрицького. К., 2001.
89. Мучник А.Г. Коментар до Конституції України, книга перша, друге видання виправлене і доповнене., К., парламентське видавництво, 2003.
90. Органи державної влади України: Монографія / За ред. В.Ф. Погорілка. К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2000.248с.
91. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Референдне право України: Навч. посібник. К.: Ліра-К, 2006
92. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Референдуми в Україні: історія та сучасність. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000.
93. Погорілко В.Ф. Основи конституційного ладу України. К., 1997.
94. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: Підручник. У 2 т. / За ред. В.Ф. Погорілка. К.: «Юридична думка», 2006. Т. 1. 544 с.
95. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка;Прецедент, 2006. 344 с.
96. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Референдуми в Україні: історія та сучасність: Монографія.- К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000. 248 с.
97. Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика / Відп. V ред. В.Ф. Погорілко: Монографія. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; А.С.К., 2003. 652 с.
98. Рабінович П.М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень. Харків, 1997.
99. Серьогіна С.Г. Теоретико-правові та організаційні засади функціонування інституту президентства в Україні. Харків, 2001.
100. Скрипнюк О.В. Соціальна правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України. Монографія. К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000. 600 с.
101. Слідченко І.Д. Тлумачення конституції: питання теорії та практики в контексті світового досвіду / Одеська національна юридична академія. Одеса: Фенікс, 2003. 234 с.
102. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України: Навч. Посібник. К.: Юрінком Інтер, 2008. 632 с.
103. Ставнійчук М.І. Законодавство про вибори народних депутатів України: актуальні проблеми теорії і практики. К., 2001.

104. Стецюк Н В., Строцький Р.Є. Конституційне право України в таблицях (дидактичні матеріали). Львів: Видавничий центр юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. 2003 90с.
105. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні. Навчальний посібник. К.: Школа, 2003.- 256 с.
106. Тодика Ю.М., Марцеляк О.В. Конституційний Суд України і прокуратура в конституційно-правовому механізмі забезпечення основних прав громадян. Харків. 1996.
107. Тодика Ю.Н. Конституционно-правовой статус иностранцев и беженцев в Украине: Учебное пособие. Х., 1998.
108. Тодика Ю.Н., Яворський В.Д. Президент Украины: конституционно-правовой статус. Харьков, 1999
109. Тодика Ю.Н. Конституционное право Украины: отрасль права, наука, учебная дисциплина. Харьков, 1998.
110. Тодика Ю.Н. Конституционно-правовой статус иностранцев и беженцев в Украине. Харьков, 1999.
111. Федоренко В.Л. Нові теоретико-методологічні підходи пізнання системи і структури конституційного права України URL: : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlduvs/2009_2/09_2_1_4.pdf
112. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: Підручник. К: Юрінком Інтер, 2004.
113. Цимбалістий Т.О. Державний кордон України: конституційно-правовий статус: Навчальний посібник. Хмельницький: Видавництво НАПВУ, 2000. 204 с.
114. Шаповал В. М. Конституція і виконавча влада. К.: Юрінком Ін- тер, 2004. 80 с.
115. Шаповал В.М. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні: Навч.посіб. К.:УАДУ, 2000 216 с.
116. Шаповал В.М. Сучасний конституціоналізм: Монографія. К.: Юридична фірма «Салком»; Хрінком Інтер, 2005. 560 с.
117. Шаповал В.М., Борденюк В.І. та ін. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні. Навчальний посібник. К., 2000.
118. Шаповал В.М., Вищі органи сучасної держави, Порівняльний аналіз, К., 1995.
119. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції. К., 2001.
120. Шумський П.В. Прокуратура України. К., 1998.
121. Ющик О.І. Правова реформа: загальне поняття, проблеми здійснення в Україні. К., 1997.

Цивільне право

1. Малай М.О. Про розмежування сфери регулювання обмежень речових прав на нерухоме майно цивільним та земельним законодавством. *Право та управління*. № 2. 2011. С. 237-245.
2. Колінчук Х. Г. Зловживання суб'єктивним правом на вільне укладання договору. Наукові записки НаУКМА. 2012. Т. 129: *Юридичні науки*. С. 113-117.
3. Цюкало Ю.В. Принципи права: загальнотеоретичний та цивільно-правовий аспекти. *Юридичний журнал «Право України»*. 2012. №11-12.С. 372-377.
4. Турчин-Кукаріна І.В. Характеристика змісту обсягу, форми та функцій цивільно-процесуальних оціночних понять права. *Юридична наука*. № 2. 2011. С. 73-79.
5. Петровський А.В. Еволюція наукових думок щодо матеріального та процесуального аспекту визнання правочинів недійсними. *Юридична наука*. № 3. 2011. С. 79-86.
6. Гайдулін О.О. Тлумачення договорів доброї совісті (bonae fidei contractus) римському контрактному праві. *Юридична наука*. № 4-5. 2011. С. 36-44.
7. Мамченко Ю.А. Визначення умови про перехід права власності у договорі купівлі-продажу / Ю.А. Мамченко Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2011. № 1(3). URL:<http://lj.oa.edu.ua/articles/2011/n1/11myadkp.pdf>

8. Руда Т. Критерій достатності при оцінці доказів у цивільному судочинстві України і США: порівняльно-правовий аналіз / Т. Руда / *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вип. 88. 2011. С. 106-110.
9. Грабовська О. Місце доказування у системі цивільного процесуального права. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вип. 89. 2011. С. 13-15.
10. Ізарова І. Принцип публічності в цивільному процесі і його зміст. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вип. 89. 2011. С. 66-69.
11. Яценко Н. Особливості участі суду в цивільних процесуальних відносинах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вип. 89. 2011. С. 105-107.
12. Грабовська О. Змагальна модель цивільного судочинства: поняття та юридична природа. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вип. 90. 2012. С. 54-59.
13. Сібільов Д. Принципи законності та верховенства права у виконавчому провадженні: ідеологічні аспекти їх реалізації. *Вісник Академії правових наук України. Збірник праць. Національна академія правових наук України*. Вип. 1. 2012. С. 118-127.
14. Карнаух Б. Сутність і явище цивільно-правової відповідальності. *Вісник Академії правових наук України. Національна академія правових наук України*. Вип. 2. 2012. С. 287-300.
15. Харченко Г. Принцип добросовісного набуття речового права. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. №1. С. 51-54
16. Харченко Г. Принцип поєднання речових прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. №3. С. 6-9
17. Гусак М. Правова природа відповідальності за протермінування виконання грошового зобов'язання. *Юридичний журнал*. №9 2011. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3664>
18. Трояновський О. Питання договірної відповідальності у міжнародному приватному праві. *Юридичний журнал*. №9 2011 р. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3668>
19. Мальський М. Вимоги до дійсності арбітражної угоди. *Юридичний журнал*. №9 2011. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3669>
20. Шкляр С. Окремі проблемні аспекти притягнення до цивільно- правової відповідальності за порушення антимонопольного законодавства. *Юридичний журнал*. №9 2011. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3678>
21. Юрко С. Матеріальна істина в цивільному процесі. *Юридичний журнал*. №9 2011 URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3679>
22. Саковніч О. Договори дарування та довічного утримання: що вигідніше? *Юридичний журнал*. №9 2011. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3683>
23. Арчаков Д. Питання співвідношення цивільного та податкового законодавства та значення окремих умов договорів поставки у визнанні доходів продавця. *Юридичний журнал*. №2 2011. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3632>
24. Онищенко О. Цивільно-правова характеристика договору перевезення: загально-теоретичні аспекти. *Юридичний журнал*. №6. 2012. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3780>
25. Апанасюк М. Юридичні особливості договору ренти. *Юридичний портал*. 2013 URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-906/>
26. Лук'янчук Т.М. Перегляд судових рішень у зв'язку з ново виявленими обставинами в цивільному судочинстві *Юридичний портал*. 2012. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-810/>
27. Маломуж О.В. Витяг з реєстру прав власності на нерухоме майно. *Юридичний портал*. 2013 URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-647/>

28. Кожемякіна Н. Накладні – не договір. Практичні аспекти узгодження істотних умов договору. Юридичний портал. 2011. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-599/>
29. Дучинський А.П. Деякі аспекти дослідження специфікації прав інтелектуальної власності. Юридичний портал. 2011 р. за матеріалами Конференції «Умови розвитку освітніх інтернет-медіа: законодавчий та соціокультурний аспект». URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-568/>
30. Тодорович А.О. Особливості посвідчення договорів відчуження спільного майна подружжя. Юридичний портал. 2011. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-546/>
31. Бурдальова І.В. Особливості посвідчення договору довічного утримання (догляду) Юридичний портал. 2011. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-527/>
32. Логвіненко Ю.В. Договір дарування. Юридичний портал. 2011. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-509/>
33. Еременко Г. Що таке медіація і чому вона ефективна. Юридичний портал. Публікація від 17.03.2011 р. URL <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-504/>
34. Щеглов Є. Щодо первісного права власності. Юридичний портал. Публікація від 02.03.2011 р. URL <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-478/>
35. Кабаняча В.В. Встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної судом безвісно відсутньою. Юридичний портал. Публікація від 21.02.2011 р. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-470/>
36. Тодорович А.О. Особливості посвідчення договору дарування нерухомого майна. Юридичний портал. Публікація від 31.12.2011 р. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-444/>
37. Лідовець Р.А. Публічний інтерес у цивільному праві на прикладі правового регулювання відповідальності у договорі перевезення вантажу. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2012. № 2(6) URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12lradv.pdf>.
38. Блащук Т.В. Можливість визначення держави як сторони цивільно-правового договору. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2011. № 1(3): URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2011/n1/11btvtpd.pdf>
39. Гладь Ю.О. Право вимоги як предмет зобов'язань, які виникають із договору застави. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2011. № 1(3): URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12lradv.pdf>
40. Ханик-Посполітак Р. Ю. Доступність правосуддя в цивільному процесі в контексті Закону України "Про судовий збір". Наукові записки НаУКМА. 2012. Т. 129: Юридичні науки. С. 117-120.
41. Сенін Ю.Л. Ознаки та умови здійснення новації за цивільним законодавством України. *Вісник Верховного Суду України*. №1(137) 2012. С. 29-32.
42. Некрасова О.В. Деякі аспекти застосування цивільного законодавства до регулювання сімейних відносин. *Вісник Академії адвокатури України*. № 2(21). 2011. С. 40-44.
43. Лісогорова К.М. Основні риси кодифікації цивільного законодавства в Україні в період десталінізації (середина 1950-х – середина 1960-х рр..) Форум права. 2012. № 2. С. 408-413. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12lkmccr.pdf>
44. Лебідь В.І. Співвідношення Цивільного кодексу України та інших кодексів України: окремі питання предмету правового регулювання. Юридична наука. № 2. 2011. С. 45-49.
45. Костін А., Селіванов М. Реалізація принципу свободи договору у цивільному та господарському кодексах України. Юридичний журнал. №9 2011. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3665>
46. Лобко С. Проблеми укладання акціонерних договорів за українським правом. Юридичний журнал. №2 2011. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3642>
47. Здинок М. Поняття і склад збитків за цивільним законодавством України. *Юридичний журнал*. №6 2012. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3790>

48. Супрун Л. Окремі аспекти представництва у цивільному процесі за законодавством України та Іспанії: порівняльно-правовий аналіз. Юридичний журнал. №6 2012 URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3791>
49. Про стан здійснення правосуддя Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних та кримінальних справ у 2011 році та завдання на 2012 р.: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 10 лютого 2012 р. №1. *Часопис цивільного та кримінального судочинства*. №2(5). 2012. С. 12-15.
50. Судова практика. Рішення у цивільних справах. *Часопис цивільного та кримінального судочинства*. №2(5). 2012. С. 15-31.
51. Щодо деяких спірних питань застосування процесуальних норм у зв'язку зі змінами у Цивільному процесуальному кодексі України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 13.02.2012 р. № 4-183/0/4-12. *Часопис цивільного та кримінального судочинства*. №2(5). 2012. С. 43-48.
52. Щодо деяких спірних питань судової практики: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 13.02.2012 р. № 6-182/0/4-12. *Часопис цивільного та кримінального судочинства*. №2(5). 2012. С. 48-50.
53. Судова статистика. Аналіз здійснення судочинства та даних судової статистики щодо розгляду справ і матеріалів Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ у 2011 році. *Часопис цивільного та кримінального судочинства*. №2(5). 2012. С. 50-55.
54. Дьоміна О.О., Капуш І.С. До питання державної реєстрації земельної ділянки (В аспекті реформування інституту державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. *Часопис цивільного та кримінального судочинства*. №2(5). 2012. С. 98-105.
55. Корчегіна Н. Нова система реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Юридичний портал. 2013. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-886/>
56. Боднар Г., Полякова О. Судова практика з окремих питань забезпечення виконання зобов'язань в Україні / Г. Боднар. Юридичний портал. 27.02.2012. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-729/>
57. Івануса Д.Б. Передача української власності між нерезидентами: податкові наслідки. Юридичний портал. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-834/>
58. Хилько О.А. Порядок державної реєстрації смерті. Юридичний портал. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-694/>
59. Юрченко Ю. Право власності по-українськи. Юридичний порталу URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-678/>
60. Сніжко М.Б. Досвід виконання Міністерством юстиції України Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 1980 року та практика розгляду таких справ судами України. Юридичний портал URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-640/>
61. Литвиненко Л.Ю. Порядок надання платних послуг відділами державної реєстрації актів цивільного стану. Юридичний портал. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-637/>
62. Соловецька В.М. Особливості правового регулювання посвідчення правочинів щодо нерухомого майна за участю малолітніх та неповнолітніх осіб. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-632/>
63. Фогель Л.Б. Порядок видачі документів про державну реєстрацію актів цивільного стану URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-628/>
64. Роз'яснювальні матеріали щодо постанови КМУ «Про затвердження Порядку державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень і Порядку надання витягів з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно» Юридичний портал. за матеріалами постанови № 703 КМУ «Про затвердження Порядку державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень і Порядку надання витягів з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-606/>

65. Костин А. Коментар до наказу Держмитслужби України від 18.04.2011 № 315, зареєстрованому в Мін'юсті України 24 червня 2011 р. за № 782/19520 URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-619/>
66. Щеглов Є. Практика застосування нових строків у Цивільному процесі URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-424/>
67. Погрібний С. Регулювання договірних відносин у цивільному праві України: співвідношення їх внутрішнього (саморегулювання) і зовнішнього (державного) регулювання. *Право України*. 2012. № 9. С. 26-36.
68. Порядок видачі документів про державну реєстрацію актів цивільного стану: Роз'яснення Міністерства юстиції України від 04.08.2011 URL: <http://zakoni.com.ua/node/1015>
69. Слободян О. Висновок на проект Положення НКЦПФР «Про здійснення діяльності торговця цінними паперами при укладанні договорів з використанням грошових коштів та/або цінних паперів, наданих торговцем у позику клієнту» URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-630/>
70. Калініченко О. Форми заповіту за Цивільним кодексом України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 88. 2011. С. 110-113.
71. Цюра В. Концепція представництва в світлі положень сучасного цивільного та цивільного процесуального законодавства України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 90. 2012. С. 45-49.
72. Т. Кучер. Зміст процедури дослідження доказів у цивільному судочинстві України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 94. 2012. С. 35-37.
73. Боднар В. До питання щодо класифікації переважних прав у цивільному праві України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 94. 2012. С. 115-119.
74. Спасибо-Фатєєва І. Категорія відмови в цивільному праві України. *Вісник Академії правових наук України*. Збірник праць. Вип. 3. 2011. С. 25-28.
75. Навроцька Ю.В. Недоліки законодавчого регулювання перегляду судових рішень Верховним Судом України в цивільному судочинстві. Цивілістична процесуальна думка : Збірник наукових статей. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. 528 с.
76. Суц О.П. Правова природа правовідносин з корпоративного інвестування. *Вісник ХНУВС*. 2012. № 1(56). С.355-360.
77. Клім С.І. Застосування аналогії закону до цивільних правовідносин, що мають публічно-правовий характер. *Науковий вісник Міжнародного Гуманітарного Університету*. № 1. 2011. С. 109-113.
78. Бахрієва З.Р. До проблеми правового регулювання припинення цивільних договорів. *Юридична наука*. № 2. 2011. С. 50-55.
79. Матвійчук А.О. Поняття сприятливого навколишнього природного середовища у немайнових відносинах, що регулюються цивільним правом. *Юридична наука*. № 2. 2011. С. 55-65.
80. Чабаненко Л. Особливості правового регулювання відносин, опосередкованих договором комерційної концесії. *Юридичний журнал*. №9 2011 р. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3666>
81. Волошенюк О. Честь, гідність і ділова репутація: поняття та порядок захисту. *Юридичний журнал*. №6 2012 р. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3789>
82. Муляр М. Основні ризики для позичальника у договорах споживчого кредиту: правовий аналіз / М. Муляр // *Юридичний журнал*. URL <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3795>
83. Мельничук О. Культурна власність в правовідносинах (справа мистецької колекції акціонерного товариства «Градобанк») URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3762>
84. Полішко Н.Л. Особливості укладання договорів на торгах, аукціонах, конкурсах. № 4-5. 2011. С. 24-30.
85. Апаров А.М. Цивільно-правові аспекти визначення поняття «аматорський спорт». № 4-5. 2011. С. 31-36.

86. Гоголь Б.М. Співвідношення права на інформацію та виключних прав автора № 4-5. 2011. С. 44-48.
87. Пшонка М.П., Козловська Л.В. Спадкування майнових прав на об'єкти незавершеного будівництва. Часопис цивільного та кримінального судочинства. №2(5) 2012 р. С. 55-66.
88. Гарагонич О. В. Припинення корпоративних відносин з ініціативи учасника ТОВ шляхом виходу із товариства. Часопис цивільного та кримінального судочинства. №2(5) 2012. С. 110-118.
89. Апанасюк М. Види договору ренти. Юридичний портал. URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-917/>
90. Бабаєва Ю.Н. Щодо форми правочинів URL: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-536/>
91. Фурса С. Актуальні питання теорії і практики нотаріальних правовідносин. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 87. 2011. С. 7-12.
92. Пацурія Н. Окремі теоретико-практичні проблеми регулювання правовідносин у сфері здійснення перестрахової діяльності. Вип. 90. 2012. С. 38-43.
93. Лисенко Л. Нові підходи до класифікації ухвал в цивільному процесі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 90. 2012. С. 78-80.
94. Воєводін Б. Суб'єктний склад правовідносин у сфері реклами (цивільно-правовий аспект). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 94. 2012. С. 49-54.
95. Сороченко А. Підстави набуття корпоративних прав та момент виникнення корпоративних правовідносин за законодавством України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 94. 2012. С. 83-86.
96. Поливач В. Підвідомчість справ, що виникають із кредитних правовідносин. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 94. 2012. С. 80-83.
97. Губанова Т. Елементи контрольних правовідносин. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Вип. 94. 2012. С. 119-122.
98. Бобко Т. Деякі проблеми поняття та наслідків правочину. *Вісник Академії правових наук України*. Вип. 1. 2011. С. 23-27.
99. Ходико Ю. Правова природа іпотечного правовідношення. *Вісник Академії правових наук України*. Вип. 2. 2011. С. 19-24.
100. Миронова Г. Представництво пацієнта за довіреністю: цивільно-правова характеристика правочинів. *Вісник Академії правових наук України*. Вип. 3. 2011. С. 23-26.

Цивільне процесуальне право

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості ВРУ. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України № 1618-IV від 18 березня 2004 р. ВВР. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492 (у редакції від 03.08.2010 на підставі ЗУ 2453-17).
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. ВВР. 2003. № 40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України № 2947-III від 10 січня 2002 р. ВВР. 2002. № 21-22. Ст. 135 (із змінами). 1971. додаток до № 50. Ст. 375 (із змінами).
5. Про Конституційний Суд України. Закон України ВВР. 1996. № 49. Ст. 272.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність. Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI.
7. Про нотаріат. Закон України № 3425-XII від 2 вересня 1993 р. ВВР. 1993. № 39. Ст. 383 (із змінами).
8. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Закон України № 776/97-ВР від 23 грудня 1997 р. ВВР. 1998. № 20. Ст. 99.
9. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України № 280/97-ВР від 21 травня 1997 р. (із змінами).
10. Загальна декларація прав людини. Документ ООН, схвалено 10 грудня 1948 року.

11. Конвенція про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах. Міжнародна угода від 22 січня 1993 р. Ратифіковано Україною 10 листопада 1994 року № 240/94 ВР.

Кримінальне право

1. Баулін Ю. Кримінальна відповідальність: сутність, зміст та правова форма. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 2-3.
2. Воробей П.А., Коржанський М.І., Щупаковський В.М. Завдання і дія кримінального закону. К., 1997.
3. Всеволодов В. Деякі ознаки, що визначають організовану злочинність. *Право України*. 1994. № 5-6.
4. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року N 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.
5. Гуторова Н.А. Соучастие в преступлении по уголовному праву Украины. Харьков, 1997.
6. Дем'яненко В., Дядько Д. Критерії розмежування закінченого й незакінченого замаху. *Рад. право*. 1977. № 4.
7. Деякі питання провадження у справах про злочини, вчинені організованими злочинними угрупованнями. *Вісник Верховного Суду України*. 2001. № 1. С. 29-40.
8. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах.
9. Європейська конвенція про видачу правопорушників.
10. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р.
11. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р.
12. Закон України «Про державний кордон України» від 4 листопада 1991 р.
13. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. Ст. 446.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. стор. 1122.
15. Конвенція ООН з морського права від 10 грудня 1982 р.
16. Конвенція про відкрите море від 29 квітня 1958 р.
17. Конвенція про континентальний шельф від 29 квітня 1958 р.
18. Конвенція про територіальне море і прилеглу зону від 29 квітня 1958 р.
19. Коржанський М.І. Про принципи кримінального права України. *Право України*. 1995. № 11.
20. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 року №2341-І. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. стор. 131.
21. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28.12.1960 № 1001-05. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1961. № 2. стор. 15.
22. Ломако В.А. Осудність та неосудність за кримінальним правом України: Конспект лекції. Х., 1993.
23. Микитчик О.В. Сутність злочину як правового явища. *Вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2000. Вип. 3.
24. Про Конституційний Суд України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 49. Ст. 272.
25. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004. № 1906-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004.-№ 50. Ст 540.
26. Про службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.
27. Про статус депутата *Верховної Ради Автономної Республіки Крим*: Закон України 22.12.2006 № 533-V. *Голос України* від 16.01.2007 № 6.

28. Про статус депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: Закон України від 11.07.2002 № 93-IV. *Голос України* від 07.08.2002 № 142.
29. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 № 2790-XII в редвкції від 22.02.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 42. Ст. 212.
30. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність). *Вісник Конституційного Суду України*. 1999. № 5. С. 7-13.
31. Савченко А.В. Мотив і мотивація злочину. К., 2002.
32. Сенаторов М.В. Об'єкт злочину та його відображення у законі про кримінальну відповідальність. Питання боротьби зі злочинністю: Збірник наукових праць. 2003. Вип. 7. С. 133-146.
33. Тихий В.П. Питання застосування норм Кримінального кодексу України щодо стадій злочину. Законодавство України: Науково-практичні коментарі. 2002. № 1. С. 69-73.
34. Трубников В.М. Нове про суб'єкт злочину. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*, 2002. Спецвипуск. С. 110-117.
35. Трубников В.М. Новый взгляд на объект преступления. *Право і безпека*. 2002. № 1. С. 81–87.
36. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492.
37. Шапченко С.Д. Деякі питання тлумачення та застосування ст. 28 Кримінального кодексу України. Законодавство України: Науково-практичні коментарі. 2002. №3.

Кримінальне процесуальне право

1. Віденська конвенція про консульські зносини від 24 квітня 1963 р. СРСР приєднався до Конвенції 23 березня 1989 р.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. Ст. 446.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. стор. 1122.
4. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 року №2341-I. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. стор. 131.
5. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28.12.1960 № 1001-05 *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1961. № 2. стор. 15.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. *Голос України* від 14.08.2012.
7. Батюк О. В. Актуальні питання щодо зміни і доповнення обвинувачення. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Івано-Франківськ: Плай, 2002. Вип. 8.
8. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності. К.: Атіка.
9. Біленчук П. Д. Процесуальні та криміналістичні проблеми дослідження обвинувачуваного. К.: Атіка, 1999.
10. Борисенко І. Пред'явлення для впізнання. *Вісник прокуратури*. 2007. № 1.
11. Бортник В. Захист прав, честі і гідності підозрюваного під час допиту: окремі проблеми. *Право України*. 2005. № 11.
12. Вринцев В. Система досудового слідства. *Право України*. 1998. № 12.
13. Гевко В., Стратонов В. Відтворення обстановки і обставин події: проблемні питання. *Право України*. 2000. №4.
14. Гончаренко В. И. Научно-технические средства в следственной практике. К., 1984.
15. Горбачов В. Підслідність кримінальних справ. *Вісник прокуратури*. 2003. № 11.

16. Гришин Ю. О. Закінчення досудового слідства зі складанням обвинувального висновку. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Х., 2000.
17. Джига М. В., Бауліна О. В., Лук'янець С. І., Стахівський С. М. Проведення дізнання в Україні: Навч. -практ. посіб. К.,
18. Зеленецький В., Денисюк П. Поняття дізнання та його види. *Право України*. 2001. № 9.
19. Ільченко С. Визначення підстав для проведення обшуку. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 4.
20. Кінаш О. Організація окремої слідчої дії умова законності й ефективності розслідування злочинів. *Право України*. 2003. № 2.
21. Козьяков І. Проблеми теорії та практики застосування статей 187, 187^і КПК України. *Право України*. 2003.
22. Куценко Д. Виїмка документів, що становлять державну таємницю. *Право України*. 2007. № 3.
23. Кяйменко В. Взаємодія органів дізнання зі слідчими військових прокуратур при провадженні розслідування. *Право України*. 2000. № 3.
24. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: Курс лекцій. К.: Істина, 2005. Лекції 11, 12.
25. Лоза Ю. Слідчі дії: поняття, сутність, ознаки, види. *Право України*. 2003. № 9.
26. Малютін І. А. Зупинення досудового розслідування. К., 2003.
27. Малютін І. А. Підстави та процесуальний порядок зупинення досудового розслідування. К., 2000.
28. Маляренко В. Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2005.
29. Маляренко В. Найпоширеніші помилки та порушення законів, які допускаються при провадженні дізнання і попереднього слідства. *Право України*. 2001. № 3.
30. Михайленко О. Р. Складання процесуальних актів у кримінальних справах. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. К.: Юрінком Інтер, 1996. № 1.
31. Михайленко О., Юрчишин В. Обвинувачення. Його види і значення в кримінальному судочинстві України *Вісник прокуратури*. 2003. № 5.
32. Михеєнко М. М., Сейтназаров К. Про момент виникнення функції обвинувачення у кримінальному процесі. *Право України*. 1995. № 11.
33. Мікулін В. Підстави для формування обвинувачення в світлі вимог Конституції України. *Право України*. 1997. № 12.
34. Нове у кримінально-процесуальному законодавстві України: Навч. посіб. для студентів юрид. спеціальностей вищих закладів освіти. Х.: Право, 2002.
35. Павлюкова Т. Розгляд скарг на дії та рішення слідчого у стадії попереднього розгляду справи суддею // *Право України*. 2005. № 10.
36. Півненко В. П., Мірошніченко Е. О. Впровадження конституційних принципів змагальності та рівності сторін на стадії досудового слідства: проблеми і шляхи їх вирішення. *Право України*. 2003. № 2 (36).
37. Погорецький М. Межі доручень слідчого органу дізнання про проведення оперативно-розшукових заходів *Право України*. 2000. № 9.
38. Рогатюк І. Зміна обвинувачення у досудовому слідстві та суді. Практичні аспекти. Підтримання державного обвинувачення у суді. К., 2003.
39. Рогатюк І. Обвинувачення та принцип презумпції невинуватості при провадженні досудового слідства. *Право України*. 2001. № 10.
40. Рогатюк І. Перекваліфікація злочинних дій у кримінальному процесі: проблема юридична чи статистична. *Право України*. 2004. № 12.
41. Смітєнко З., Назаренко Р. Вдосконалення кримінальнопроцесуальних правовідносин на початковому етапі кримінального судочинства. *Право України*. 2000. № 5.
42. Удалова Л. Д. Освідування при розслідуванні злочинів. К., 1998.
43. Удалова Л. Деякі проблеми розвитку кримінально-процесуального законодавства. *Право України*. 2002. № 6.

44. Удалова Л. Допит експерта: проблеми законодавчого регулювання. *Право України*. 2003. № 2.
45. Удалова Л. Особливості проведення вербальних слідчих дій. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 11.
46. Удалова Л. Специфіка допиту при пред'явленні для впізнанн. *Право України*. 2002. № 9.
47. Федченко В. Груповий метод розслідування кримінальних справ: деякі питання. *Право України*. 2003. № 1.
48. ФілінД. Функції суду в досудових стадіях кримінального процесу. *Право України*. 2005. № 1.
49. Хруслова А. Закриття кримінальної справи: деякі теоретичні та практичні проблеми. *Прокуратура. Людина. Держава*. 2004. № 1.
50. ЧеречукінаЛ. Впізнання особи поза візуальним спостереженням: кримінально-процесуальні і криміналістичні аспекти. *Право України*. 2003. № 10.
51. Черноус Ю. Місце та значення слідчих дій у процесі доказування по кримінальній справі. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 4.
52. Черноус Ю. Морально-етична характеристика слідчих дій. *Право України*. 2005. № 2.
53. Шевченко Т. Деякі питання застосування давності в кримінальному судочинстві. *Право України*. 2002. № 10.
54. Юркова Г. Досудове слідство: шляхи його прискорення. *Право України*. 2000. № 4.
55. Ягодинський В. Щодо відтворення обстановки і обставин події. *Право України*. 2003. № 5.

Адміністративне право та процес

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с
2. Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади: Указ Президента України від 12 березня 1996. № 159/97.
3. Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України: Затверджене Указом Президента України від 12 березня 1996 р. Відомості Верховної Ради України 1996. 28 березня.
4. Інструкція з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації: Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997р. Уряд. кур'єр. 1997. 29 травня.
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. Ст. 446.
6. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 № 176/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України* 1995. № 47-52. Ст.349.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. стор. 1122.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст.552
9. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 № 16/98-ВР. Відомості Верховної Ради України 1998. № 23. Ст.121.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст.19.
11. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України* 2011. № 48-49. Ст. 536.
12. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. *Голос України* від 03.08.2011. № 142.
13. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 25. Ст. 252.

14. Про Вищу раду юстиції: Закон України від від 15.01.1998 № 22/98-ВР . Голос України від 17.02.1998.
15. Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудівної діяльності: Закон України від 14.10.1994 № 208/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України* 1994. № 46. Ст. 411.
16. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст.65.
17. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 № 1777-XII. *Відомості Верховної Ради України* 1992. № 27. Ст. 384.
18. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 № 202/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України* 1998. № 36-37. Ст. 243.
19. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208.
20. Про державну реєстрацію актів громадянського стану: Закон України від від 01.07.2010 № 2398-VI. *Відомості Верховної Ради України* 2010. № 38. Ст. 509.
21. Про державну службу в Україні: Закон України від 16 грудня 1993. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 52. Ст. 490.
22. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. *Відомості Верховної Ради України* 1994. № 16. Ст. 93.
23. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII. *Відомості Верховної Ради України* 1993. № 31. Ст. 338.
24. Про загальний військовий обов'язок і військову службу: Закон України Закон від 25.03.1992 № 2232-XII. *Відомості Верховної Ради України* 1992. 27. Ст. 385.
25. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 № 3206-VI. Голос України від 15.06.2011 № 107.
26. Про звернення громадян: Закон України № 393/96-ВР від 2 жовтня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.
27. Про Кабінет Міністрів України. Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 13. Ст. 222.
28. Про концепцію адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України. № 810, від 22.06.1998 р.
29. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст 540.
30. Про місцеве самоврядування в Україні: Закони України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Голос України*. 1999. 12 червня.
31. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190.
32. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.12.2010 № 1085/2010. *Урядовий кур'єр* від 14.12.2010 № 234.
33. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 № 2625-III. *Голос України* від 15.08.2001 № 145.
34. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-XI. *Відомості Верховної Ради України* 2012. № 19-20. Ст.179.
35. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. *Голос України* від 10.07.2001 № 119.
36. Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим: Закон України 22.12.2006 № 533-V. *Голос України* від 16.01.2007 № 6.
37. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 № 2790-XII в редвкції від 22.02.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 42. Ст. 212.
38. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI. *Відомості Верховної ради України*. 2010. № 41-42, № 43, № 44-45. Ст. 529.

39. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.97 р. № 776/97-ВР/ *Голос України* від 20.01.1998.
40. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від від 17.03.2011 № 3166-VI. *Голос України* від 09.04.2011. № 65.

Міжнародне право

1. Dr. J.J. Tromm. Introduction to European Community Law. The Hague: Asser Institute, 1995.
2. Lenaerts K., Van Nuffel P., Bray R., de Smijter E. Constitutional Law of the European Union. London: Sweet & Maxwell, 1999.
3. Moussis N. Access to European Union: law, economics, policies. Genval, 1995.
4. Pierre le Mire. Droit de L'Union Européenne et politiques communes: libre circulation, concurrence, harmonisation, politiques communes. Paris: Dalloz, 1998.
5. Scotto M. Les institutions européennes. Paris: Le Monde éditions, 1994.
6. Shaw J. European Community Law. London, 1995.
7. Vincenzi Ch. Law of the European Community. London, Pitman Publishing, 1995.
8. Weatherill S. Law and Integration in the European Union. Oxford: Clarendon Press, 1995.
9. Weatherill S., Beaumont P. EC Law. London: Penguin Books, 1995.
10. Конституции зарубежных государств : учеб. пособие / сост. В. М. Маклаков. [4-е изд., перераб. и доп. М. : Волтерс и Клувер, 2003.
11. Лукашук И. И. Международное право. Общая часть : Лукашук И. И. М. : Изд-во «БЕК», 1996. 371 с.
12. Международное право: учебник / отв. ред. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова. М. : Междунар. отношения. 2003. 720 с.
13. Миронов Н. В. Международное право: нормы и их юридическая сила / Миронов Н. В. М. : Юрид. лит., 1960. 67 с.
14. Мюллерсон Р. А. Соотношение международного и национального права / Мюллерсон Р. А. М. : Междунар. отношения, 1982. 136 с.
15. Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право. К. : КНТ, 2010. 280 с.
16. Реализация международно-правовых норм во внутреннем праве. Київ. : Наукова думка, 1992. 241 с.
17. Скомороха В. Окремі питання імплементації норм міжнародного права і конституційна юрисдикція України / В. Скомороха / *Український часопис міжнародного права*. 2002. № 1. С. 6–11.

Міжнародний захист прав людини

1. Fulvio Maria Palombino. Provisional Measures Issued by International Courts and Tribunals/Fulvio Maria Palombino, Roberto Virzo, Giovanni Zarra. - T.M.C. Asser Press, 2020.
2. Joseph, Adam McBeth. - Cheltenham, UK • Northampton, MA, USA, 2010 - 595 p.
3. Sarah Joseph. Research Handbook on International Human Rights Law / Sarah
4. Володовська, Максим Дворовий Київ: ГО «Лабораторія цифрової безпеки», 2019. 56 с. 9. Лотиш О. В. Міжнародні стандарти права на безпечну медичну допомогу. Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство. 2019. Том 24. Випуск 2 (35). С. 15-22.
5. Деркач А. Нормативні механізми захисту прав і свобод людини в європейських країнах та конституційна юстиція. Підприємництво, господарство і право. 2019. №7. С.131134. 4. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини: навчальний посібник. 3-тє вид., стереотипне. К.: Алерта, 2016. - 488 с.
6. Дмитриченко І. В. Звернення громадян та неурядових організацій до Європейського суду з прав людини: навч.-практ. посібник / Національний ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова; Благодійний фонд "Центр правової освіти" Миколаїв : Атол, 2006. 59с.

7. Донеллі Дж. Права людини у міжнародній політиці / Дж. Донеллі ; пер. з англ. Т. Завалія. Л. : Кальварія, 2004. 280 с.
8. Дубчак Л. М. Міжнародна політика захисту прав людини в умовах глобалізації. Право та державне управління. 2019. № 1 (34). Том 2. С. 45-51.
9. Європейський суд з прав людини: як знаходити і розуміти практику суду. Рада Європи / Європейський суд з прав людини, 2019. 15 с. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/CLIP_Finding_understanding_caselaw_UKR.pdf.
10. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Навчально- методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів. К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с.
11. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Навчально- методичний посібник для тренерів навчального курсу для суддів. К.: ВАІТЕ, 2017. 192 с. 4. Вибрані рішення Європейського Суду з прав людини (19932002pp.)/Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина. Серія II. Коментарі прав і законодавства. Вип.. 3.Харків: “Консум”. 2003. - 464с.
12. Караман І.В., Козіна В.В. Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство. К.: ВАІТЕ, 2015. 136 с.
13. МакБрайд Дж. Реалізація права на свободу об'єднання відповідно до Європейської конвенції з прав людини / Дж. МакБрайд // Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О.Л. Жуковської. К.: ВПОЛ, 2004. С. 565-631.
14. Мандель Р. Я. Практика Європейського суду з прав людини у справах щодо заборони дискримінації. Теорія та практика сучасної юриспруденції : матеріали VIII Всеукр. наук. конф. : 10 трав.-10 черв. 2016 р. Харків, 2016. С. 31–33.
15. Матвеева Ю. І. Історико-теоретичні підвалини розуміння принципу правової визначеності / Ю. І. Матвеева // Антропология права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи) : статті учасників VII Міжнар. «круглого столу», (м. Львів, 9-10 грудня 2011 р.). – Львів : Галицький друкар, 2012. 2-е вид., виправ. і доп. С. 362– 373.
16. Права людини онлайн: Порядок денний для України / Віта
17. Разметаєва Ю. С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: монографія / Ю. С. Разметаєва. – Х.: «Финарт», 2013. – 196 с.
18. Сироїд Т. Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: Навчальний посібник. Х.: Право, 2019. 310 с.
19. Тимченко Л.Д. Міжнародний захист прав людини і основних свобод / Міжнародне право. Розділ 7. // <https://westudents.com.ua/glavy/64774-rozdl-7mjnarodniy-zahist-pravlyudini-osnovnih-svobod.html>
20. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини в контексті західної правової традиції К. : Реферат, 2006. – 848 с. 4. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навч. посібн. – К. : Алерта, 2016. 413 с.
21. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини: навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. - 168 с.